

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

сыем экономикэ хэхьоныгъэмкIэ иминистрэу Алексей Улюкаевыр, шьолтырхэм япашэхэр. АР-м и Лышхьхьэу ТхьакIушынэ Аслъани эдэгущыIэгъум хэлэжъагъ.

Урысые Федерацием и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевым тыгъуасэ зэхишэгъэ селектор зэхэ-сыгъом Юфыгъо шъхьаІэу кы-щаІэтыгъэр 2015-рэ илъэсым эконо-микэм хэхъоныгъэхэр ышІыныхэм ыкІи къралыгъом социальнэ зыпкъытыныгъэ илыным апае шІэгъэн фаехэр ары. Юфтхьабзэм хэлэжъагъэх АР-м и Правительствэ и Тхьаматэ иапэрэ гуадзэу Игорь Шуваловыр, вице-премьерхэу Аркадий Дворковичрэ Ольга Голо-децрэ, УФ-м финансхэмкІэ ими-нистрэу Антон Силуановыр, Уры-

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЦХЭР:

Я 3-рэ нэклүбгьор

*Икыгъэ илгъэсым республикэмкIэ гъэсэныгъэм
исистемэ Iофэу ышIагъэм изэфэхьысыжь
кIэлIхэр.*

Я 4-рэ нэклүбгьор

ТхакЮу Кошбэе Пыымафэ иновестэу «О шЮу үарэлъэгъу» зыфиЮрэм шыщ пычыгъу.

Я 6-рэ нэжлүбгьор

Къэзэнэ Хьамзэт итхылъэу «Дилетантым игунышэсэхэр» зыфиГорэм Мэхьош Руслъан къыри-Гуалгэхэрэр.

Экономикэм епхыгъэ юфыгъохэм атегущылагъэх

УФ-м и Правительства и Тхыаматэ кызыериуагэмклэ, lofshlaplэ зимылэхэм япча-гэкклэ кыгъэльэгонэу шылэ-хэр тапэкли кыгъэнэжыгыгэ-ныр пшэьрыль шхьаа. Ац да-клоу, чыфхэм lofshlэплэ чыплэ-хэр языгыгъотыхэрэм яструк-турэ джыри нахь шуагъэ кы-тэу гъэлсыгъэным, lofshla-klэхэм япрофессионализмэ хагъэхэным мэханэшхо илэу Д. Медведевым ылытагъ. Шьу-гу кьэдгэкълыхын, УФ-м и Премьер-министрэ Дмитрий Медведевыр кризисым пэшлэ-клогъэнымклэ лъэныкыо шхьа-лэхэм афэгъэхыгыгэ унашъом шылэ мазэм и 27-м клэтхагъ. Зэрагъэнэфагэмклэ, мыщ епхы-кыс планым игъэкълэн кы-дыхэллытагъэу хэбзэгъэуцугъэ проект 60 фэдиз, УФ-м и Президент иунэшхо заулэ, кьэ-ралыгъом и Правительство иакт пчагъэ ыкли ведомственнэ до-кументхэр агъэхазырынхэ фае.

УФ-м и Правительствэ ипачэ кызырэхигэщыгэмклэ, кризисым пэшуклорэ планыр министрэхэм я Кабинет игьоу ылытагы, Урысыем и Президенти аш дыригэштагы.

— Экономикэм ильэныкыо шъхалэхэр зэкӀэ мышк кыды-хэлытагыӕх, — кыӀуагъ Дмитрий Медведевым.

УФ-м финансхэмклэ иминист-
рэу Антон Силуановым кызэр-
иуагъэмклэ, бюджет хъардж-
хэм ахэгъэхьогъэныр планым
игъэцкълэн кыдыхэлъытагъэп.

Правительствэм ыпэкIэ ыгъэ-
нэфэгъэ хьарджхэр нахь макIэ
хьунху ащ елытэ. Гухэлъу
щыIэр гъэцIэгъэнын пae
кризисым кызырэкIыжыщт-
хэ ахьцэ IепэчIэгъану яIэм
иамалхэр кыызфагъэфедэщтх.
Илъэсым ипэублэн ащ сомэ
миллиарди 193-рэ пэлуагъэ-
хъану агъэнафэщтыгъэмэ, уна-
шбо ашыгъэхэм ауж сомэ
миллиарди 170-м нэхэу ар кье-
Iыхышт.

Министрэм кызырэхигъэщыгъэмклэ, къралыгъо программэу юф зышлэхэрэм апэуагъэхъанэу агъэнэфэгъэ ахъщэмклэ хэ-кыплэхэр кьагыотыштых, аных мэханэшхо зилэ ыкли ящыкълэгъэ лъэныкъохэм ахэр иклэрыклэу атырагощэжынхэ гухэлъщыл. Гумэкыгъо шъхъалэу къауцухэрэм ащыц шьолпырхэм ателъ чыфэхэм блэкыгъэ илъэсым процент 20 фэдиз зэрэхэхъуагъэр ыкли джырэ уахътэм ар триллиони 2-м зэрехъугъэр. Регионхэм яшлуагъэ арагъэкылым пае банкхэм кылаахыгъэ коммерческэ чыфэхэм (кредитхэм) язы лах апыныжбынымклэ ахэм лэпылэгъу афэхуштых. Зэрагъэнафэрэмклэ, коммерческэ чыфэхэр эклэгъэложын амад ялэным фэшл шьолпырхэм бюджет кредитхэр аратыштых. Ац сомэ миллиарди 160-рэ пэуагъэхъанэу УФ-м и Правительствэ егъэнафэ. Кризисым кыхэкължыынхэмклэ лъэбкъоу ашлэхэрэм инфляцием нахэ зыкырыгъэлэты зэрэмь-

хъуцтыр А. Силуановым къы-
лгъ.

Министрэм зэрилгытэрэмклэ, кээралыггом ахьщэ лэпчлэгъанэу илэр римытэкъухъаныр, мы аужырэ ильэсхэм кээралыггом финанс зыпкытыныгъэу илэ хъушгэр члэтымынэным мэхъанэухъо ил. Джырэ уахътэм Урысыем шызэхашэгъэ лэпчлэгъэнэ фондым сомэ триллиони 5,6-рэ, лъапкэ зыпкытыныгъэм ифонд сомэ триллиони 4,9-рэ арыл. Пшээрылъ шхъалэр ильэсым кыкылоц! а мылэ кур зэклэ тымыгъэклодыныр ары. Ащ кыхэкыклэ, бюджет хъарджхэр нахь маклэ шлыгъэныр УФ-м и Правительство предложение шхъалэу кыахыгъ.

— Кризисым тыккызэрэхэ-кыжыышт планым зэритхагэм-кӱ, бюджет политикэ тэрэз зетханыр ыкӱ чыдэгэз зы баррельм доллар 70-рэ ыуасэ зыхуӱкӱ, 2017-рӱ илӱэсым ехуӱлӱу дефицит зимылӱ бюджет тилӱныр пшӱэрылъ шухӱа, — кыӱуагӱ Антон Си-луановым.

Экономикэм ыкйи социальнэ
щылэклэ-псэуклэм альэныккылэ
зыпкытыныгъэ щылэным пэе
шлэгъэн фаеу алытэхэрэр шьо-
лыр пашэхэм ащыщхэм кыы-
ралотыкыгъэх.

Зэдэгүшылэгүм изэфэхы-
сыжыхэм ауж пшэрыльхэр зэ-
рагэнэфэштхэр Дмитрий Мед-
ведевым кылуагь.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

**Красногвардейскэ
районым ипэщагъэр
языгъэукIыгъэм
ильэс 16 хьапс
тыралъхьагъ**

Ильяс 42-рэ зыныбж Ба-
хуэко Руслян Красногвар-
дейскэ районим ипашэу Къу-
даикэ Мурат 2006-рэ ильэ-
сым Ионигьом зераригъэуки-
гэм фэгъэхыгъэ хыкум уна-
шэом щылэ мазэм и 27-м хэ-
бзэ кӀуачӀэ иӀэ хьугъэ. Рес-
публикэм ипрокуратурэ иот-
дел ипашэу Эльдэрэ Эльдар
ащ фэгъэхыгъэу ЮГА.рум кы-
филотагъ.

Ащ кызэриуагъэмкIэ, апел-
ляционнэ (дэо) тхылъым УФ-м
и Апшъэрэ хыкум зыхэплъэм,
ильэс 16 хьапсым дэсынэу Ба-
хьукъом тырильхьагъ.

ЮГА.рум кызыэритыгызмкӀэ, 2014-рэ илъэсым чэпынӕгум и 28-м Адыгэ Республикэм и Апшӕрз хыкум Бахуыко Руслан Къудайко Мурат аригъэулыкӕгкӀэ ыгъэмсэгагъ ыкӀи илъэс 20 хӕапс ащ тырилъхъэгагъ. 10фым зыхӕплӕхэ нӕуж присяжнӕ заседатӕлхэм Бахуыкор тэрзэу агъемысагъкӀэ алытӕгагъ, Адыгэ Республикэм и Апшӕрз хыкум изэхэсыгъоу чӕпынӕгум и 27-м шылагъэм опсӕуфӕ ар хӕапсым дэсынӕуигъоу щалъӕгуагъ.

Ау бээджэшагъэу кыпалэ-
тыхэрэм Р. Бахъукъор ямыу-
цолэжъэу апелляцияннэ (дэо)
тхыль Урысые Федерацием
и Апшэрэ хыкум фигъэхы-
гъагъ.

Шыгу кызтэгэклыжы: село Красногвардейскэм щыц Бахъуко Руслан тапэклэ муниципальнэ предприятиеу «Жилкомхоз» зыфилорэм ипашэу щытыгъ. Предприятием ипэшэ лэнатлэ зэрэлуйгэклыгъэм пае районым ипашэ ащ аригъэкылыгъ. 2006-рэ илэшым лоньгъом и 27-м селоу Красногвардейскэмрэ къуаджэу Адэмыерэ ззылпырэ гъогум районым ипашэу ядэжэ кложьыштыгъэр шауклыгъ.

Прокуратурэм кызээрэча-
луагэмклэ, Кудайкьор заре-
гьэукл нэуж Р. Бахукьом укла-
клон ахьэ ритыжынэу амал
ээримыагэм кыхэклэу 2007-
рэ ильэсым ыш кызды-
ригьалээ, ар ауکلынэу ыуж
ихьэпгагьэх. Ау ягухэлъ кьа-
дэхьугагьэл. 2008-рэ ильэсым
уклаклор гьогум кьытехьухэ-
гьэ тхамыклагьом шыхэкло-
дагь.

Ильэсбилым кыкылоц республикэм хэгъэгу кыцц лофхэмкц и Министерствэ, прокуратурэм, следственнэ кыулыкхуэм ялофышцэхэр мы лофым изэхэфын дэлэжыагъэх, ау бзджашцэхэр кыагытын альэкыштыгъеп. 2008-рэ ильэсым уголовнэ лофым изэхэфын кыызэтырагъэуцогъаг, ау бздджашцэхэр хэцагъэхэм ягъэуныфынкц лофхэр лыагъэкыуа-тштыгъэх.

Псыр къатлупщыжыгъ

ТапэкIэ тигъзет къыхиутыгъагъ къушъхьэхэм лъэшэу къызэрашыуцъыIыгъэм ыкIи зашъохэрэ псыр зэрафимыкъуштым япхыгъэу, Мыекъуапэ щыпсэурэ цIыфхэм график гъэнэфагъэм тетэу псыр къызэралэкIахьэщтыгъэр.

Ащ епхыгъэ Iофыгъохэр зешуахыгъэх ыкIи гумэкIыгъор дгъэзыжыгъэ хьугъэ.

Мыекъуапэ щыпсэурэ цIыфхэм зэпыу имылэу псыр къалэкIахьаным пае чэщ-зымафэм псыугъоиплэхэм кубометрэ мин 80 фэдиз къарыхьан фэягъэ, ау къушъхьэм чыIэшхо къызэрэщыпхьугъэм къыхэкIау а пчъагъэр кубометрэ

мин 40-м нэсыгъагъ. Ащ къыхэкIыкIэ, щылэ мазэм и 20-м къышегъэжъагъэу график гъэнэфагъэм тетэу Мыекъуапэ псыр къыратыщтыгъ.

— Мыщ фэдэу псыр къызэрэтлупщыгъэм шуагъэ къытыгъ. Непэрэ мафэм псыугъоиплэхэм арыт псыр шапхьэхэм адештэ. ЦIыфхэм псыр зэралэкIахьэщтыгъэм фэдэу

къэтлупщыжыгъ, — къыIуагъ «Мыекъопэ водоканалым» ипачэу Нэгъой Мурат.

(Тикорр.).

МашIом зыщышъуухъум

НэмыкI ошIэ-дэмышIэ Iофхэм афэдэу машIоми тхьамыкIэгъошхо къыздехьы. Ау шапхьэу щылэхэм адэмышыхэмэ ащ фэдэ тхьамыкIагъохэм ащаухьан альэкIышт. НахьыбэрэмкIэ машIом зыкъызышшгэрэр фэтэрхэр, унэхэр, дачэхэр ары ыкIи ахэм цIыфхэр ахэкIуадэх.

Мыщ фэдэ тхьамыкIагъохэр анахьэу зыпкъ къыкIыхэрэр машIом зэрэфэмьсакъыхэрэр, клэлэцIыкIухэр сырнычхэм зэарыджэгухэрэр, аркъым ыгъэутэшъуагъэхэу тутын зэрешъохэрэр, электрорудованием игъэфедэнкIэ шапхьэу щылэхэр зэраукъохэрэр ары.

Электросетхьэм къакIэмынэным пае заводым къышдагъэ-кIыгъэ предохранительхэм анэмыкI шумыгъэфедэ. Электрооборудование, рыкIуапIэу зэщыкьорэр зыгъэцкIэжын фаер электромонтер закьор ары. ЭлектроэнергиекIэ Iоф зышIэрэ утхэр, хьакухэр, чайныч-

хэр ыкIи нэмыкI пкъыгъохэр мебельхэм, алырэгъухэм, шъхьаныгъулчъэ Iухъохэм ыкIи нэмыкI пкъыгъохэу къызыкIэнэн ыльэкIыштхэм апэблагъэу шъумыгъэуцух. Заводым къыдимыгъэкIыгъэ пкъыгъохэмкIэ унэхэр шъумыгъэплъых, остыгъэхэм тхыльыплэ е шэкI атешъумыху.

МашIом урыджэгуныр зэрэчынагъор клэлэцIыкIухэм агурыжъугъау. Зи альымыплъэу язакъоу клэлэцIыкIухэр унэм къишъумынэх. Ежъ-ежырэр ахэм хьакум машIо рашIыхьанэу, газ хьакухэр зэкIагъэнэнхэу афэшъумьд. Сырнычхэмрэ нэмыкI пкъыгъохэр

къызыкIэнэн ыльэкIыштхэмрэ клэлэцIыкIухэр зынэмысышт чыплэхэм жъугъэтылтых. Мыщ фэдэ шэпхъэ къызэрыкIохэр шъумыукохэмэ шъуищылэныгъи, шъуиуни щынэгъуапIэ иуцощтхэп.

МашIом зыкъызэриштагъэм лъыпытэу телефонэу 01-мкIэ мэшIогъэкIосэ къулыкъум шъутеуи, адресыр тэрэзэу яшъулу. Шъугу шъумыгъэкIоды, фэтэрым Iугъо иуцагъэ зыхьукIэ, джэхашъом шъуетысэх.

МашIом зыкъимыштэным ишапхьэхэр хэти къыдилытэнхэ фае, ар бгъэкIосэжынымым нахьы, къэмыгъэхуныр нахь псынIкI.

МэшIогъэкIосэнымкIэ къалэу Мыекъуапэ икьэралыгъо инспекторэу С. С. ДАВЫДОВ.

Мыекъуапэ мэшIогъэкIосэнымкIэ икьулыкъу иинженерэу Ф. А. АУЛЬ.

Уголовнэ Iоф къыфызэлъахыгъ

Хэбзэгъэуцугъэу щылэр ыукъуи, «М-4 Дон» зыфилорэ автомобиль гъогум тетэу хьалыгъугъэжаплэ къыщызэлъахыгъэ ыкIи фитыныгъэ ямыIэху кьэралыгъом къыхагъэхэм Iоф языгъашIэщтыгъэ хьульфыгъэм полицием икьулыкъушIэ ахьщэ къуальхьэ зэрэритыгъэм къыхэкIау уголовнэ Iоф къыфызэлъахыгъ.

ЗэралытэрэмкIэ, хьульфыгъэм Iизын имылэу, хабзэр ыукъуи хьалыгъугъэжаплэр къызэлъахыгъ ыкIи фитыныгъэ къязытырэ тхыльхэр ямыIэхэу Узбекистан щыц нэгъыри 6-мэ Iоф аригъашIэщтыгъ.

«Узбекистан щыщхэм альэныкъокIэ административнэ пшъэдэкIыж къафызэлъахыным ыкIи административнэ

тхыльхэр хьыкумым амыгъэхьынхэм фэшI, предприниматель хьульфыгъэм полицием иотдел ипачэ ахьщэ къуальхьэу сомэ мини 5 ритыгъ», — къышалагъ АР-м ипрокуратурэ.

Хьульфыгъэм илажъэ загъэунэф нэуж, уголовнэ Iофэу къыфызэлъахыгъэр Теуцожь район хьыкумыр хэлпъэнэу Iэкигъэхьагъ.

Фрирайдерхэм яфестиваль зыфагъэхьазыры

Турфирмэхэу «Ошъутен-тур», «Море Актива» ыкIи пшъэдэкIыжъэу ыхьырымкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиIэ обществэу «СТК-Нежный» зыфилохэрэр якIэ-щакIохэу Адыгеим апэрэу фестиваль гъэшIэгъон щызэхашщт.

Ар бэккантри ыкIи фрирайдым афэгъэхьыгъэшт, зэнэкьокъухэр Лэгъо-Накьэрэ Фышт-Ошъутенэ къушъхьэ зэхэтхэмрэ ащыклошт.

Къушъхьэбгъухэм ащагъэпсыгъэ къечъэхьыплэ гъогу мышынагъохэм уатемытэу шъхьарытлупщэу бгыхэм лыжэхэмкIэ укъячъэхьыныр ары фрирайдкIэ заджэхэрэр. «Бэккантри» зыплэ-кIэ, джащ фэдэу гъогухэр зышамыгъэнэфэгъэ къушъхьэхэм укъячъэхьыныр, ау ахэм орорэу уикъарыу халпхьэзэ уадэкIоеныр къекIы.

Адыгеим кIымэфэ зеклоным нахь зыциушъомбгъунэу ыкIи ныбжьыкIэхэм апае зыгъэпсэфыкIэ зэфэшъхьафхэр къыхахынхэу ары фестивалыр зыкIызэхашцэрэр. «Джынэс Адыгеим икьушъхьэхэм фрирайдыр ыкIи бэккантрир ащагъэфедэгъэхэп, — къыIотагъ обществэу «НТК-Нежный» зыфилорэм ипачэу Петр Фешиным. — РеспубликэмкIэ зеклоным ахэр кIэу къыхэхэхэ».

П. Фешиным зэрэхигъэунэфыкIырэмкIэ, Кавказ къушъхьэхэр зыушэтыхэ зышIоигъоу щылэр макIэп. Фестивалым хэлэжъэнхэу нэгъырэ 80 фэдиэмэ макъэ къагъэлугъ. Ахэр къалэхэу Москва, Ростов, Краснодар ыкIи Адыгеим ащыщых, бгыхэм шъхьафитэу укъызщячъэхьыплэкIышт чыплэхэр альэгъу-

хэ ыкIи къыхахыхэ ашIоигъу.

Фрирайдерым къушъхьэм укъызэречъэхьын гъогу хэхыгъэ ищыкIагъэп, ар къушъхьэм тельос куум ыкIылу тетэу, нэрышэгурышэкIэ бгым къехы. Джырэ уахьтэм Адыгеим икьушъхьэхэр ащ фэдэ зыгъэпсэфыплэм тегъэпсыхьагъэх, осыр бэу атель.

Фестивалыр зыщыклоштыр цыфыбэ къызэкIоллэрэ чыплэхэм апэчыжъэщтых, ащ хэлэжъэщтхэм ягъогухэм ащыщхэр Кавказ биосфернэ заповедникым щыпхырыкIыщтых.

Лъагъэу къушъхьэхэм ахэт лагерым ос кIыIум псынIкIэу щызеклорэ транспорткIэ хьакIэхэр дашцешщых. Ащ нэлуасэ щызэфэхьушщых, зыкъышщыпхьащт, Адыгеир зыфэдэр къафалотэшт. Фаехэм Ошъутенэ ыльапсэ дэжэ чэщыр щырахын альэкIышт.

Фестивалыр зэрэклорэм альпинист Iэпэласэхэр лъыплъэщтых, ахэм ащыщ Виктор Афанасьевыри. Ащ пэшлорыгъэшэу фрирайдерхэм Iоф адишIэшт, метрэ 1900 — 2100-рэ зилъэгъэу къушъхьэшыгъухэм зэращызеклонхэ фаехэр къафилотэщтых ыкIи къаригъэлъэгъушщых.

Тикъушъхьэхэр зылъэгъухэрэм агу рихьынхэу, Лэгъо-Накьэ фрирайдерымкIэ Урысыем изы чыплэ цIэрыIо хьунэу фестивалым изэхэщакIохэр мэгугъэх.

(Тикорр.).

Тхьамафэм ихъугъэ-шIагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ къызэрэритырымкIэ, щылэ мазэм и 19-м къышегъэжъагъэу и 25-м нэс республикэм бзэджэ-шIэгъэ 74-рэ щызэрахьагъ.

Ахэр: бзыльфыгъэм ебэныгъэхэу 1, цыфым ыпкъынэ-лынэ шъобж хьылэхэр тырашагъэхэу 1, машинэр рафыжъагъэу 2, хьункIэн бзэджэшIагъэу 1, тыгуагъэхэу 31-рэ, гъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIэгъэ 11, нэмыкIхэри. Экономикэм ыльэныкъокIэ хэбзэгъэуцугъэр гъогугъу 21-рэ аукуагъ, зылыхьушщыгъэхэ бзэджэши 10 къаубытыгъэх. БзэджэшIагъэ зезыхьэгъэ нэгъырэ 73-рэ хэбзэухьумэкIоу къулыкъухэм агъэунафыгъ, зэхафын альэкIыгъэр процент 85-м ехъу.

БлэкIыгъэ тхьамафэм Адыгеим игъогухэм хьугъэ-шIэгъи 10 къатехьухьагъ. Ахэм нэгъыри 3 ахэкIодагъ, 14-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хьугъэ. Ешъуагъэу

рулым кIэрысхэу водитель 43-рэ гъогу-патруль къулыкъум илофышIэхэм къаубытыгъ. ГъогурыкIоным ишапхьэхэр гъогугъу 2611-рэ аукуагъ. Адыгеим ихэбзэухьумэкIоу къулыкъухэм пэшлорыгъэш Iофтхьабзэхэр рагъэкIокIызэ, аркъ нэпцыр зыщашцэщтыгъэ чыплIи мы мафэхэм агъэунафыгъ. Хэбзэгъэуцугъэр зыукъуагъэхэр тикъэлэ шъхьалэ ыкIи Джэджэ районым ащэпсэх. УФ-м хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ иотделэу Мыекъуапэ щылэм иполицейскэхэм зэрагъэунафыгъэмкIэ, илъэс 44-рэ зыныбжэ бзыльфыгъэу Мыекъуапэ щыпсэурэр шапхьэхэм адимыштэрэ аркъыр ыщэзэу къаубытыгъ. Ащ

иунэу къызалъыхьум, аркъ бэшэрэб пчъагъэ итэу къычIагъэщыгъ. Бзыльфыгъэм Iоф ышIэрэп. Станицэу Дондуковскэм илъэс 50 зыныбжэ бзыльфыгъэу дэсым иунэу шьон къырахыгъ. Аркъ нэпцыр экспертизем агъэхьыгъ, хэбзэукъоныгъэ зышыгъэ бзыльфыгъитIум пшъэдэкIыж арагъэхьыгъ.

Тикъэлэ шъхьалэ щыпсэоу илъэс 26-рэ зыныбжэ кIэлакIэм УФ-м хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ МыекъуапэкIэ иотдел идежурнэ часть мы мафэхэм зыкъыфигъэзагъ. Ащ къызэрилуагъэмкIэ, бзэджашIэхэр гъэпцIагъэкIэ къыдзэкIуагъэх. ХэбзэухьумэкIоу къулыкъухэр зэрэщигъэгъозагъэхэмкIэ, IофшIаплэ зэрэлыхьурэмкIэ къэбар бэмьшIэу Интернетым исайт ригъэхьагъ. ТIэкIу тешIагъэу амыгъэунафыгъэу хьульфыгъэр къыфитеуагъ ыкIи къэлэу организацие горэм Iуигъэхьанэу къырилуагъ.

Ау мы IофшIаплэм Iухьаным пае кIэлакIэм медицинэ комиссие ыкIун ыкIи а фэлэ-фашIэм пэлухьащт сомэ мини 5-р банковскэ сметым къыригъэхьан зэрэфаер къырилуагъ. БзэджашIэхэм къыралуагъэр ащ ыгъэцкIагъ ыкIи зыфалогъэ сметым ахьщэр ригъэхьагъ. Зэрагъэделэгъэр кIэлакIэм къызыгурылуагъэр медицинэ комиссиер зыщыкIун фэе чыплэм къызекIуаллэр ары.

ГъэпцIагъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэр зезыхьагъэхэр гъэунафыгъэнхэм ыкIи къэубытыгъэнхэм пае джырэ уахьтэм хэбзэухьумэкIоу къулыкъухэм оперативнэ-лыхьун Iофтхьабзэхэр рагъэкIокIых.

Тэхьутэмыкьое районым иполицейскэхэм зэхашцэгъэ оперативнэ Iофтхьабзэхэм яшIуагъэкIэ, ахьщэшхо зыосэ автомобилыр езыфыжъэгъэу хьульфыгъэр сыхьат заулэм къыкIоцI къа-

убытын альэкIыгъ. Поселкэу Яблоновскэм щыпсэурэ хьульфыгъэм имашинэ зэримыгъотыжьырым фэгъэхьыгъэу къэбар район полицием идежурнэ часть Iэкигъэхьагъ. ХэбзэухьумакIохэм зэрагъэунафыгъэмкIэ, ыпэрэ мафэм IэкIыбым къышдагъэкIыгъэу автомобилыр зыемрэ инэлосэу хьульфыгъэмрэ зэдыщысыгъэх, зэдешъуагъэх. Бысымыр чыенэу зэгъолыжыым ащ имашинэ IункIыбзэхэр хьакIэм къызIэкигъэхьагъэх, нэужым ар рифыжъагъ. Тэхьутэмыкьое районым игъогухэм атет видеокамерэхэм тыратхагъэр полицейскэхэм аулпъэкIугъ, ащ къызэригъэлъэгъуагъэмкIэ, рафыжъэгъэу автотранспортыр къалэу Краснодар дэльэдагъ. Охьтэ тIэкIу тешIагъэу бзэджэшIагъэу зезыхьэгъэу хьульфыгъэр хэбзэухьумэкIоу къулыкъухэм къаубытыгъ. ЫпэкIэ ар пчъагъэрэ хьапсым дэсыгъ, ау гъогу занкIэм техьажыгъэп. Машинэр зыемратыжыгъ. Автомобилыр зэрэрафыжъагъэм епхыгъэу уголовнэ Iоф къызэлъахыгъ.

Мэзаем и 1-р — Адыгэ Республикэм ильэпкь тхаклоу, Урысые Федерацием культурэмкIэ изаслуженнэ IoфышIэу, Теуцожь Цыгъо ыцIэкIэ агъэнэфэгъэ литературнэ премиер кыызфагъэшъошагъэу Кошбэе Пщымафэ кызыхъугъэ маф

КОШБЭЕ Пщымаф

Ошлу уарэлъэгъу

(Повестым щыщ пычыгъу)

Гумэки шъэф горэм зэлъи-штагъэу Вадим пчэдыжым кы-ушыжыгъ, Зытхъаклын-зыуп-сынхэм апыллыфи, пчэдыжы-шэ ешыфи, блэкыгъэ мафэхэм ащ афигъэзэжыштыгъ, зэхэшлэ дэу зылыгъыр а мэфэ гумэки-хэм кыфахыгъэу шлошлэу, пычыгъо-пычыгъоу бэ ынэгъу клэкыштыгъэр. Ары пэпчэ зы-горэ IэкIэкыштыгъэ, гупшысэ горэхэр гъунэм нигъэсынхэ ымылэкIэу Iэпызыжышты-гъэх, а «зыгорэхэм» кышлуа-гъэшлыштыгъэ имылофы горэ-хэм ауж ит фэдэу. Зэнэкъо-кыужы, гукъэкыжэ зэпымыуж-хэр зышъхъарыфыгъэх — зэкIэ хегъэкыш, сыда ащ фэдизэу хуугъэр, непэ гъэпсэфыгъо мэ-зитлоу кыратыгъэм иапэрэ маф. А мафэхэр Мафэкъо Урысбый фэгъэхыгъэ тхыльэу ытхы шлоигъом тыригъэкIодэн-хэ ыгу хэлъыгъ.

Ежъ ильэу IэкIэ Урысбый фэгъэхыгъэ тхыгъэху архивым кыхахыгъэхэм ягупшысэзэ, Ключевскэр унэм кыкыгъ, мытхытхъэу научнэ-исследо-вательскэ институтым ибиблио-текэ фиуэнкыгъ. Урамыр зэ-пич зэхъум, кыызтэджыжым гумэки шъэфэу зэлъызыштэгъа-гъэр джыри ошлэ-дэмышлэу кы-

шъхъарыожыгъ, ау машинэ-хэр зэрыклорэ гъогур зэпичи, лъэс гъогум зытеуцом, гумэкир клодыжыгъэ. «Сыд гумэкиа сызылыгъыр, сыд шъэф зэхашла сызезыдзэрэр?» — ыгукIэ зэриложыгъ Ключевскэм, ма-шинэхэр зэкIэ-зэужхэу зэры-чъэхэрэ гъогум клэрыклотыгъэу икIо хигъахъозэ.

Библиотекем ипчэ макIэу теуи, Ключевскэр пчээшъа-лум ебэкъуагъ. Библиотекаръ бзылфыгъэу Эммэ шъхъэклафэ хэлъэу къэтэджи, гушIопс ма-клэкIэ сэламым кыригъэгъэ-зэжыгъ, уахътэм ыгъэпкыжы-гъэ папкэхэр зытелъ столым екIуалIи, ылуагъ:

— УкыызкIэлъэу гъэхэр зэкIэ марых, Вадим Кириллович.

Ключевскэр столым клэрыхи, папкэхэм яплъэу, атетхагъэ-хэм мыгумэкиэу яджэу уцугъэ.

Эмми нэчапэкIэ фычIэплъы-зэ, шъэфэу Ключевскэм лъы-плъэщтыгъ. Аужыр мазэхэм, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, клэлэ-егъэджэ институтым икафедрэ пащэ зыфашыгъэм щегъэ-жыагъэу шлошI зэфэшъхъафхэр зэралолэщтыгъэ цыфыр ащ апэрэу ылгъэгущтыгъ. Ар сы-дигъуи хабзэ, уасэ зилэ цыф горэ кэлэ цыкIум кызыда-

хъэкIэ, «анахъ шлуохэр» зы-щызэрэгъуохэрэ унэ пэпчэ цыфыкIэу кыахъагъэм ыцIэ ажэ дэкIырэп, ашIи амышIи ралуаплэ. Шлу зыгу фильи ешъу-гъуи агъэунэшкIуштыгъэр ка-федрэм пащэ фэхъугъэр по-лякми, адыгабзэр ор-сэрэу зэ-ришлэщтыгъэр ары. ЕтIани ащ кыахъахъыштыгъэ зэрэпи-сателыр, тхыль 20 фэдиз кы-зэрэдигъэкIыгъэр. Хъагъу-шъу-гъухэм агу темыхахъыгъэр кэлэ цыкIум щыпсэухэрэм ахэмыл шэнхэу, лъэгъупхъэу, IокIэ-шыкIэ дахэхэр, зекIокIэ клэгъэтхыгъэхэр кыахэфэхэу зэрэщтыгъэр ары.

Эммэ ыпашъхэ итыгъ ильэс шъэныкъом хъазырэу екIолэгъэ-ллы лъэлэ-лъэгэ ишыгъэр. Къэ-рабэ хъунэу ежъэгъэ шъхъа-цэу макIэу хэтIыргъукIырэм, ынэ ежъашъохэу нэгъунджэ апчыхэм агъэбыллыштыгъэхэм, шъэбагъэ зыкIэлъ нэгум де-мыкIоу лыгъэ-пытагъэр къэз-гъэунэфрэ жэкIэпэпкъым, жыи клэтэу зэрэзекIорэм, ымакъэ зэрэшъабэм — а зэпстэумэ Ключевскэр цыф зэкIокIы-лэу зэрэщтыр кыуагъашлэ-щтыгъэ, ау етIани цыхъэ горэ зыфыуагъэшлызэ узыфащэ-щтыгъэ.

Папкэмэ ащыщ горэм Ва-дим ылэ фицэигъ. Ащ ылэхъом-бэ фыжэ псыгъохэр зельэгъу-хэм, Эммэ зыдимышлэжъэу ежъ ылэхэр ыкIыбыкIэ ыхыгъэх.

— Сыд папкэм щезгъажъэм нахышлуа? — апэрэ упчIэр ытыгъ Ключевскэм.

— Узфаер ары, — ошлэ-дэмышлэу зэрэупчIыгъэхэм тIэ-кIу кыкIыгъэщтагъэу, джэуап ытыжыгъэ библиотекарым. — Ар сэлэ шъхъае, папкэ фыжы-мкIэ ебгъажъэмэ нахышлу, уилыхъужэ илахыл благъэ ыугъоигъэхэр ащ дэлъых.

— Мы зэпстэум сяджэныр имыщыкIагъэмэ шлэ? Сэ уп-чIэхэр кыюстыштых, о джэуап-хэр кыисэптыжыных, ы?

— Хъау, хъау! Ар IуакIэ хъуна! Сэ папкэхэм адэлъмэ нэкIэ сарычагъ нылэп. О хъу-гъэ-шлэгъэ цыкIу пэпчэ уищы-кIагъ, арба?

Ключевскэм дыригъаштэу ышъхэ ыгъэсысыгъ, нэгъунджэр зыкIыхи, жыи хъугъэ клэпсэр ытIэтагъ, апэрэ тхъапэр пап-кэм кыидихи, еджэу тIысыгъэ. — ГухэкI умышы, Вадим, емыкIу нахъ мышIэми, упчIэ горэ кыюсты сшIоигъу. Хъу-на? — къэупчIагъ Эммэ.

— Боу дэгъу, сыодэу, — ардэдэм нэгъунджэр зыкIиль-хъажъэ, кыфэчэфэу Ключев-скэм ышъхэ кыиэтыгъ.

— Тыбзэ тыдэ щызэбгъэ-шлагъа?

— УиупчIэ сыда емыкIоу хэлъыр? — Вадими нэплъэгъу упчIэр ардэдэм пльыжы хъу-гъэ бзылфыгъэм фидзыгъ. —

Сэ адыгэ унагъо сыкышчы-хъугъ, сыщанлугъ.

— Ар сэ кыизэрэсшIошлы-гъэм нахъ гъэшлэгъоныхъ,— джыри нахъ пльыжэ хъугъэ биб-лиотекарым.— Ащыгъум пцIи, пльэкъуацIи, уятэ ыцIи аущтэу зыкIыштыхэр?

— Кыфэстхышты хъаумэ кыуасломэ икыушты? — сэмэркъэуэгъэ Ключевскэр, ау зэкIэ зэгъашлэ зышIоигъо бзы-лфыгъэр зэригъэу кIытэжыгъэм гу лъити, шъхъэклафэ хэлъэу ылуагъ: — Сятэжэ полякыгъ, цыкIуэзэ ибэу къани, адыгэ бзылфыгъэ шъхъэзакъом ыплу-жыгъ. Лыи зэхъум, адыгэ пшъа-шъэ кыригъэщтагъ. Ар сэ нэ-нэжэ сфэхъугъэр ары. Ахэ-мэ шъао къазыфэхъум, Кирилл фаусыгъ, етIанэ...

Телефон макъэ кълэу. Гу-хэкI умышы ылуи, Эммэ труб-кэр тырихыгъ.

— Ары, чIэс, моу джыдэ-дэм къэкIуагъ нылэп... хъун, къесэты.

«Непэ сигъэпсэфыгъо иапэ-рэ мэфагъ», — трубкэр ыштэ-зэ, Ключевскэр ыгукIэ зыкIэ-нэкIэжыгъэ.

ЫчIыплэ кыинэгъэ клэлэгъа-джэр ошлэ-дэмышлэу узым кы-риути больницэм зэрэчIэфа-гъэм пае игъэпсэфыгъо уахъ-тэ зэпигъэуни IофшIэныр ри-гъэжъэжын фаеу Ключевскэр хъугъэ. Ащ кыкIэлъыкIогъэ ма-фэхэм хъугъэ-шлагъэу кыфа-хыгъэхэм тхыльэу ытхы шлои-гуагъэри, нэмыкI гухэлъэу илагъэхэри шагъэгъупшэжыи, ныбжыи ежъ ыгу къэмыкIы-щтыгъэ Iофхэм ахилъэсагъ.

ЦЫФЫМРЭ ШЛОШЪХЪУНЫГЪЭМРЭ

Гунахъ енэгъуерэм...

Мэзэ кыхъэгъакIэр сабий клонэу, зэкIэфэ-зэкIа-кIоу, лъэдакъэкIэ щыт. Гунахъ шлэгъабэм агъэлъэ-паоу, ошъопшэ кыогъухэм акIыбы зешIы. Джащы-гъум зыбгырыу-зэбгырычтыр чIыопсыми къекIу, цыфхэри шэнычъэ-гупсэфынчъэх.

Ышлагъэм непэ егупшысэ-жъэу, зиумысыжъэу цыфыбэ щыла, е ежъ зыкIи зыдэмы-плъыхыжъэу нэмыкIым ешэмэ ащкIэ мэгупсэфа?

Непэ дунаир кыизэрыкIо дэ-дэп: «цыфы» зыцIэр зэкIэ кы-зэрэхъакIы-гугъэу ялэр зы, гу-гъоу ялэри ары — «ахъщ» плэ-закъомэ, ухэтми, уауж кыхъа-щтых. Мафэ къэс ахъщэпсагъэр нахъ къатекIуатэ, анэ кышчи-фэу, ашъэ кырещых. Къашлэ-жыкырэ шылэп — ни, ти, къэра-ри; ашIоIофыжъхэл лъэпкэ шэни, шыкIэ-хабзи, Iахыл-лышчыи. Гъунэгъум ычIыплэр хъэ е чэ-тыу; цыфы зэхэмыхъэм гу-хэр еунэкIых.

Сабый къэхъугъахэм шыкур тырашыкIырэм — зэрадзэ, ащэ, зэрэпсаоу чIатIэ. УкIаIоу за-лпытэжырэп, нэпэнчъэу зэ-плъыжыхэрэп — щымылэ «мы-гъом» зэкIэ тыралъхъэ. Сыда щымылэр? Чыгуа, жъа, пса, тыгъа, маза, нфына? Шыкур щымылэр.

— IофшIэн щылэп... — зы-горэ мэлупчъапчъэ.

Iофыр зыкIахэм, Iофым щы-ухъэрэп. «Нэр делэ, Iэр бланэ» пкIэнчъэу алуагъэп. Зэхэдз уимылэу, гу тешыхыи, зы Iоф пыуцуи, зымыгъэблэрэгъыжъэу

текIуи о Iофым, угуи, пкIуачIи кыизэрахъэщтым еплъ. ТIэкIу упшъынкIи хъун, тIэкIу уеубы-тыллагъэ хъун, ау армэгъэу узэкIэзылуIагъэм укыиIэпихы-жыи. ПшIэн умышлэу пшъхэу узынэп, пшIэн умышлэу уешъо-нэп, узэонэп, убэнэнэп. Iоф-шIэным нахъ тхъагъо мэхъу-жъа, гурзэ пстэур ащ Iэзэгъоу птырехыри. Арышъ, ныбджэгъу, сыоджэ, къэуш! Iофынчъэ-нэ-пэнчъэу зымыгъэпс. Уикъарыу-кIэ, уиакъылкIэ Iоф пшIэныр тхъагъоба.

— ШъхэлыгъыжыпкIэ сыд фэдиз пшIагъэми кыкIэкIырэм... — Кыизгурэлэу зыфалорэр. Сэшлэ, сэшлэ сэри, лажъэхэрэм фэдэ пчъагъэкIэ тыгъохэрэр анахыб — япкIэнтIэпс цыкIужыи гори зыхэмыхъагъэр апхъонтэным зыфагъэсагъэу, алуIпс къечъэ хъазырыпсэу щы-сых — гунахыгъахъэх, зэхэхыи-тэрэм гъуни-нэзи илэп — узы-фэе дипломи, узыфэе IэнатIи пцIыкIэ, мылкъу тыгъугъэкIэ кыдахы. Зэ шъхъае матхъэх, яхъуапсэри макIэп зиакъыл кымыхъэу, ау къалокIыжыи, къакIэныжыи.

Цыфым ба ищыкIагъэр? Сы-да цыфыр анахъ зыкIэхъопсы-рэр? Хэта къэзылонэу зышлэ-

рэр? Орэдым фэдэу зэдыра-гъаштэу макъэр кълэу: «Ахъ-щэ бэу илэныр ары».

Арэу шъушIошлымэ, шъоде-лэ. Тхъэм хэти тызэрелъэлун фаер псауныгъэкIэ тицIыкIуи, тиини кыитэтэнэу, тичIыгу рэ-хъатынэу, тиуашъо къэргъонэу, тызэрэцIыфыр тчымыгъупшэу гукIэгъу зэфытитэнэу, къэрар тхэлъынэу ары. Джащыгъум узи, бзаджи тщаухъащт.

Гунахъ мыухыжъэу зыдимы-шлэгъэу хэти зыфилэжыжыи-рэм цыфыр ешхы, шъопIокIэ-лыпылакIэ, гунэкI-лэнэкI ехъулIэ. Ары, гъашлэ бгъэшлэныр ауко-дыеп: щылэныгъэр мэфэ ошлу закIэп, шлэгъэ зэкIэмкIэ зы-хэмыгъотэжыи, цыфныкъо-скэят ухъушты. Узыгъо Iаеи икъежъапэр лажъэ зимылэ цыф хыем лажъэ тебгъэфэныр, теп-тэкъоныр ары, о зыкъэбгъэ-гъунэу кыпщыхъоу — кып-фэгъуштыт. ПцIуысыныр, хыла-гъэр, жъалымыгъэр, тыгъоныр — мафэ къэс шэны зыпфэхъу-хэрэм, укыизэтэзылажэ щы-мылэу, ор-орэу Iодыплэм улъэ-хъушъ, зэгъашлэ. КIокIэшхом тиушэтэу боу чыпIабэмэ та-регъэуцо: шлэгъэрэ къэрарэ зилэр инасып IокIэ. Чыр ри-кIынкIэ уцугъэри кыиуцукI IокIэ. Псэклэ зимылэр гунахыи енэ-гуерэп, ынэ «тIэкIу къэплъа-гъэмэ», чыр рикIынэу кышэ-хъу. Ау зыдимышлэгъэу хъазаб-чэу зыфешыжыи. Джащ пае, ухэтми, непэ пшIагъэм, плуа-гъэм ор-орэу зэ укыфыизэ-

плэкIыжыиныр ищыкIагъ. Зы-фэсакыжыиэрэм ар ихабз.

Мы дунаим зынахъ нэцIабгэ темытыр былымыр ары — уашъом ар кыизырэп. Ау бы-лымым нахъ акып зымылэхэм ар сыд ишыкIэми зэрамыгъэ-гъотымэ щылэжышъуштытхэп. А былым бетэмэлэ зэнэкъокъум цыфышъо тхъапша зэхэмышы-кIыжъэу шъончъэ-лъэпкыиычъэ ышлыгъэр? «Тыгъужэ лъэкъуи-плыкIэ» яджэх, ацIэхэр, ясэна-хъатыгъэхэр къэмышлэжыиышъу. Къэрары цымылэжыиымэ, акы-лыри мэушъоку. Былымым зы-димышлэгъэу цыфыр егъэины, зегъэлъэшы шлошлызэ екIодыплэ, жъалымыгъэм зылэкубытэ, нэ-псыягъэм къэшлэжыиыгуаеу зэ-хешыхышъ, гугъэу е гукIэгъу кыфэнэжыиырэм. А былым дэ-дэу зыфаллэу зыфэкъозэушты-гъэм ынэ кытырырегъахъо, зышIолыкI гори цымылэжъэу, зэрэдунаеу илэрылхъэу кы-фэнэжыиыгъэ пIонэу.

Гунахыи емынэгъуерэм бэ Iэягъэу, бзэджагъэу Iэклэшэрэр. Непэ адыгэхэм чыжъэу укIо-жыи е улэбэн имыщыкIагъэу цыфыгъэр чIэзынагъэу, былым зыгъотыгъэу макIэп ахэтыр. Лыи «дэгъу хъугъэ», унэ тIо зэтети, машини, шъузи, унагъуи, IэнатIэ гори рыпагъэу илэх, ил янэ за-къуи, кыпэмычыжъэу Мыекъо-пэ кълэ цыкIум кыдыдэс, изакъоу мэлэсэу. Ыбгъашъо егъэпкIыгъэу ыплугъэ кыо за-къом благъэу зэригъэуIалэрэп (нысэ цыкIум ыдэрэпышъ). Ау ныр тхъамыкI — ыкIо ыкIи икIэлэцIыкIуитIу (пшъашъэмрэ шъэожъыемрэ) афаллэу, чы-жъэрыплэ кыодыекIэ ылъэ-гъухэмэ езэгъэу зыригъэсагъ.

Къом былым ыугъоин ышIа-гъэми, ным илэшлугъэ, игукIэгъу илэшыгъэ анахъ тхъагъо зэрэ-щымылэр гурылуагъэп. Ау ыпэ чIыиз, ежъ кыпышылъыр ащ нахъ зэрэлэежыи ышлэгорэп.

Зянэ ынэ изыкIыгъэ кыоу бэмышлэу телевизорым кы-гъэлъэгъуагъэми цыфыгъэм ычIыплэ хъэкIэ-кыокIагъэр кы-зэриуцорэр кыгъэнафэ.

Адыгэ бзылфыгъэхэми, гу-къаоми, узыфэе мыхъо-мы-шлагъэр зэрахъэ зэрэхъугъэм — гъэбыллыгъэкIэ кыфэхъу-гъэ сабыиры нымрэ пхъумрэ зэ-рэчIатIэгъагъэми, тыгъоными, нэмыкI Iэябэми зэрахъэхэрэм гур ращэхы. А зэкIэ кы-зыхэкIырэп мыгъэсэгъэ тхъа-мыкIагъэр ары сыд лъэны-къомкIи. Е акып тэрэз уимы-лэу, е шIэныгъэ гъэнэфагъэ пкъомылэу, тхъэшлэшъуны-гъэми упэчыжъэу тыдэ кып-хышты цыфыгъэр? Сыдэушты гунахыи уенэгъушты, бэшла-гъэу ащ орыжэ куоу укыиэхэ-мышчыжыи? Зыгорэм ушло-мылыкIыныр, ушымыукIытэныр, узыфэмысакыжыиныр зэрэ-кIодыплэ шъыпкыэр бэ зымы-шлэрэ, гунахыи енэгъуенхэр хэгъэкIыри. Ау мыхъуныр Iатэу зэлугъэкIагъэу шлу ушымыгъу.

Сомэм напэ уигъэшлыштыт ор-орэу къэмылэжыиыгъэмэ, уигъэкIодышты, хъалэчэу урып-щынэжышты. Ащ изакъоп, цы-фыгъэр IэкIыб зышлырэ пэпчэ хъазабэу кыпышылъыр кэп-чыгъуай. Зыгорэуштыт тхэзэу, чIэтынэрэ шэнышлухэм тафэ-жъугъэсакъ, Iэягъэм зыщытэ-жъугъэхъум. Гунахъ енэгъу-рэм сыдигъуи зещылэ.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

ТХЫЛЪЫКІЭХЭР

Пшысэшлұхэр

Ижырэ адыгэ лъэпкъым игугэ-гукъэкӀ дэхабэ пшысэхэм, тхыдэжъхэм, къэбархэм, ордэхэм ахэгощагъ. Лъэпкъым ифольклор анахь кыыхэщырэр — шлур сыдигъокӀи ем зэрэтеклорэр ары. Уегупшысэмэ, щыӀэныгъэм хэлъ гугъэ мыуыхъжыри зыфэкложыырэр шлур арыба. Шлум икъежъепӀэ гъогу кызырэыкӀо дэдэп, ащ икӀапсэ ыцыпэ нарт тхыдэхэм къащещъуэ бэмэ алытэ, ахэм ащыщ журналистэу ЛӀыхэсэ Светланэ.

Петр ыпхъоу ЛӀыхэсэ Светланэ журналистикэм зыхэтыр бэшлагъэ. Уралъскэ къэралыгъо университетэу М. Горькэм ыцӀэкӀэ щытыр (Свердловскэ — джы Екатеринбург) кызыщыиухыгъэм кыыщыублагъ. Оренбург ихэку радио, гъээтхэм яредакциехэм лоф ащишлагъ. 1996-рэ илъэсым Оренбург хэкум апэрэ общественнэ-политическэ еженедельник шьокӀолэныр «Оренбургское время» ылоу зэхищагъ ыкӀи ащ иредактор хъугъэ. 2000-рэ илъэсым Адыгеим къэкӀожьыгъ, къэралыгъо къулыкъухэм, журналистикэм лоф ащишлагъ. Джырэ уахътэм «Адыгейский университет» зыфилорэ гъээтетым иредактор, мы аужырэ илъэсым студент гъээт анахь дэгъуитфымэ ар ахалытэ. Ежъ ЛӀыхэсэ Светланэ анахь гушхуагъэ кыыхэзылхъэрэр — 2010-рэ илъэсым кыыщыублагъуэ мурад иканыр — «Адыгэ къуаер» зыфилорэ республикэ фестивалъ-зэнэкӀокъур щыӀэныгъэм пхырышыгъэ зэрэхъугъэр ыкӀи адыгэ къуаем икъэбарышлұ зэлягъэшлэгъэнымкӀэ, къуаем ипшысэ къэлогъэнымкӀэ лофыбэ зэришлагъэр ары.

ЛӀыхэсэ Светланэ итворчествэ кызызлуиыхынымкӀэ лэубытыплэшлұ фэхъухэрэм ащыщых нарт пщыналхэр, нарт эпосыр. Адыгэ лъэпкъ фольклорым, зэхэтыкӀэ-хабзэхэм урыс бзылфыгъэм гухахъо ахегъуатэ. Бэмышлэу, икыгъэ илъэсым, Адыгэ республикэ тхылъ тедзаплэм Светланэ итхылъу «Сказки Золотой страны» зыфилорэр кыыщыдэкӀыгъ. ПчъагъэмкӀэ 500 хъоу. Ащ Светланэ ытхыгъэ произведениехэу нарт эпосым имэкъамэ зыкӀэтхэр кыидэхъагъэ. Ижырэ хышхэхэм, къэбарышлұхэм ахэт лыхъужьхэр ыкӀи зэляшлэрэ персонажхэр тхакӀом

нэмыкӀ лъэныкӀо шъхъафкӀэ тхылъеджэхэм апашъхъэ кыыргъэуцонхэ фызэшлӀокыгъ. Эпосым хэт лыхъужьхэр бзылфыгъэм ежъ-ежыырэу ынэ кыыргъэуцохэзэ, нэмыкӀ щыӀэкӀэ чыплэхэм арегъэуцох, хъурэшлэрэ пстэури, ахэм къашлэ-кыгъэ чылопсыри, цыфхэри тэ пстэуми нахь кыитпэблагъэ ышлынхэр фызэшлӀокы. Ар ежъ тхэкӀэ къэугупшысын лъэшэу пкыырылхым кыыреты.

ГушыӀэм пае, ЛӀыхасэм ипшысэхэу дышъэ хэгъэгум кыитэджагъэхэм ялыхъужьхэу ахэтхэр — Тхъэр къушъхъэу ТхъакӀ икъэлэсэрай щэпсэу, тхъэу Лъэпшъ икыщ къушъхъэу Ошъутенэ тет, ащ кыкӀырэ мэшлұа-чэхэр арых жьогъокӀэ шлэтхэу огум зизыгуащэхэрэр; мэзым ипщэу Мэзытхъэ анахь икӀэсэ чыплалхэр ХымыщкӀэй гэхъунэр ары, къушъхъэу Трезубец ипэчӀынатӀэу. Ежъ Трезубец къушъхъэр — иныжъ жъалымым зэрэтекӀуагъэхэм итамыгъэ ин.

ЛӀыхэсэ Светланэ итхылъыкӀэу «Сказки Золотой страны» зыфилорэр авторым фэбагъэу ыкӀи шлуплэгъоу Адыгеим фырилэр кызыщырилотыкыгъ. Тхылъым кыидэхъэгъэ тхыгъэ пэпчэ — ахэр 22-рэ мэхъух — «Сказка о девушке-дереве», «Как Золотой баран страну нартов спас», «Как мышъ нартам помогла», «Сказка про Золотого бычка», «Мэзытха и Золотой кабан», «Осгуащ — Снежная княгиня», «История прекрасной Ляшин», «Сердце волчицы», ахэм анэмыкӀ пшысэ-тхыгъэхэри Адыгеим ичӀыопс, лъэпкъым хэлъ шэнышлұхэр, ифольклор уафэзгъээнлұасэу, шъхъэ-кӀафэ афыуилэ зышлынхэрэр. Тхылъу «Сказки Золотой страны» зыфилорэр кӀэлэцӀыкӀлұхэм уафеджэным ыкӀи ежъ еджаклохэр еджэным егъэгушлұгъэнхэм тегъэпсыхагъ, бзэ зэкӀлұпкӀэгъэ гурылогъошлукӀэ тхыгъэ.

Сыда ежъ бзылфыгъэр адыгэ пшысэхэр ытхыным кыифзэгъэуцыгъэр? — зылонхэри щыӀэх. Ащ елытыгъэу Светланэ гушыӀэпэ кӀэкӀым кыщелӀо:

«Памяти моего мужа Юрия Гисовича Тлехаса, который привез меня в Адыгею. Никогда не думала, что буду писать сказки. Но так случилось...»

ЛӀыхасэхэр 2000-рэ илъэсым яунагъокӀэ Мыекъуапэ, Адыгеим

къэкощыжыыгъэх. Тешлэгъэшхо щымылэу, бзылфыгъэр тыжыынэшлэ лэпӀэлэсэу Еутых Асе нэлұасэ фэхъугъ. Джары кьежъапӀэ хъугъэри. Дышъэ пкыыгъо зэфэшъафхэу — кубокхэу, ритонхэу, бзыу лъэпкъхэу, леопардхэу Асе ышлынхэрэм яплэ-кыщтыгъэп, ахэм яхыплӀэгъэ зэфэшъафхэу Асе кылуатэхэрэм, янэжъэу, пшысэлӀотэ гъэшлэгъоныгъэу Къадырхъан ыцӀэ ыжэ зэрэдамыкӀырэм Светэ шлогъэшлэгонэу ядэлұ-щтыгъ. Ежъми гу кызыӀэпишыхы, нарт тхыдэхэр, лъэпкъ пшысэхэр, Адыгеим итарихъкӀэ тхылъхэр ыджыщтыгъэх, ау кӀэу кыышлэрэр кызыыхэкӀырэр кыыгурымылуапэуи, упчӀабэу къэуцурэм джэуап афимыгъотэу кыыхэкӀыгъ.

Мафэ горэм, 2000-рэ илъэсхэм агузэгум, сэнэшл лофым фэгъээзгъэ Бибэ Мурат Асе къельэлугъ шъоныкӀэу «Легенда» зыфилорэм пае сурэт ышынэу. Асе ащ джэуап ритыжыыгъ, сурэтыр ежъым зэришлұштымкӀэ ыкӀи ипшъэшъэгъоу ЛӀыхэсэ Светэ хышъэ «Легенда» ылоу зэритхыщтымкӀэ. Фай-фэмыеми, ЛӀыхасэм къэлэмыр кыыштэн фаеу хъугъэ, апэрэ пшысэу «Девушка-дерево» зыфилорэр Асе исурэтшӀыгъэ зельэгум, Светэ джащыгум ытхыгъ.

Ащ нэмыкӀ пшысэхэр кыкӀэ-лыкӀуагъэх, ахэр илъэсым итамыгъэхэм, адыгэ мэфэлпчыым, нэмыкӀ цыф лъэпкъ мэфэлпчхэм афэгъэхыгъэх, гупшысэр гъэшлэгонэу ащелорышлэ. Пшысэхэми ахэтхэр нарт тхъэшохэу, Ижырэ Урымэм ятхъэхэр гум къээзгъэкӀыхэу, хэти исабыгъо шлэжъ кыыхэнагъэхэм афэдэх.

Тхэныр, пшысэтхыныр нахь кыидэхэу зэхъум, ыгуки фэгъээзагъэу, ыпӀэкӀэ упчӀэу джэуап зэритын ымылӀэкӀэу ыпашъхъэ кытаджэщтыгъэхэм яджэуап къэкӀуагъ. ЗэкӀэ ымышлэщтыгъэ гъэшлэгъоныбэу зылукагъэр ыкӀи зылпӀысэгъэр ЛӀыхэсэ Светланэ Еутых Асе ихъалэмэтыгъэ инэу елпытэ; гулпытэ шӀэныгъабэу къолыымкӀэ ащ блэкӀыгъэ лӀэшлэгъу чыжъэхэр илэшлагъэкӀэ зэрээрригъыгъэхэр хегъэунэфыкы. Ежыри ащ лүкӀэнэу зэрэхъугъэр аукъодыгъэпщтын, Адыгеими арыщтын кыызкӀа-гъээзжыгъэр, ыкъом ыкӀо цыклоу адыгэ чылым кыышыхъугъэм Дышъэ хэгъэгум ипшысэхэр филотэнхэр арыгъэщтын.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ТхъакӀумкӀыхь

ТхъакӀумкӀыхьэм иджэдыгу Быхьхэ къэс зэблехъу. Ос къэсыгъом тыригъафэу Фыхьы цыклоу мэхъу.

ТхъакӀумкӀыхьэр осы фыхьым ПсынӀкӀэу хэкӀокӀэщт, ХъакӀэ-къуакӀэхэм амышхэу Псэоуи къэнэщт.

ТхъакӀумкӀыхьэм иджэдыгу Гъатхэм зэблихъушт. Згъэбылгыгъэ осыр текӀмэ, Гъопчэ цыклоу хъушт.

Бэдзэрым

(Сэмэркъэу хъугъэ-шлагъ)
— Нэшэ гъожьыр лэшлұ дэд!
Илэшлұгъэ шъоум фэд!
Зышлэшлұ мыхъурэм —
Моуштэу сшын!
ПкӀэ хэмылэу тэу естын!

«КАВКАЗЫР.

КЪАМЫУГУПШЫСЫГЪЭ ТАРИХЪ»

Джащ фэдацӀэкӀэ еджагъэх Котляровхэу Мариерэ Викторрэ икыгъэ илъэсым кытырадзэгъэ тхылъ зэкӀэлъыкӀохэу къэбар гъэшлэгъоныбэмэ нэлұасэ уафэ-зышлұрэм. Тхылъхэм къадэ-хъагъэхэр лофшӀэгъэ инхэп, ау бэшлагъэу кыыхаутыжыыгъэхэп, тапӀэки япчъагъэкӀэ макӀэ хъухэу кыдагъэкӀыгъагъэх. Тхылъхэри иныхэп, япчъагъэкӀи 100-м емышъухэу кытырадзэщтыгъэх,

ахэр зекӀонымкӀэ специалистхэм нахьыбэу агъэфедэщтыгъэх.

КыидэкӀыгъо зэкӀэлъыкӀохэр кызызлуыыхыгъэхэр тхылъиплӀ мэхъу, «Кавказым ичӀыплӀэхэм ацӀэхэр зыдэт гушыӀаль», «Къэбэртэе-Бэлыкъарым икыушъхъэхэм ацӀэхэр зыдэт гушыӀаль», «Лыпсы уж», «Кавказым икыушъхъэчэпэ чыӀлэхэр» ахэм ацӀлэхэр.

ЧыплӀацӀлэхэр

Зэляшлэрэ советскэ альпинистэу Павел Рототаевыр чыплӀацӀлэхэр зыдэт гушыӀальэм дигъэхъащтхэм бэрэ алыхъугъ ыкӀи лоф адишлагъ. ТапӀэки ащ итхыгъэхэр советскэ альпинизмэм фэгъэхыгъэ сборникхэу «Зытеклогъэхэ кыушъхъэшыгъухэр» ыцӀэу кыидэ-кыщтыгъэм икыгъэ лӀэшлэгум ия 60 — 70-рэ илъэсхэм къа-

дигъэхъэгъагъэх. Ащ ыуж ахэр кыыхаутыжыыгъэхэп, непи гъотыгуаех.

Котляровхэм кыдагъэкӀыгъэ гушыӀальэм ахэр щызэрагъэ-зэфэжыыгъэх. Кавказым щыӀэ республикэм ыкӀи хэку зэфэшъафхэм ацӀлэхэр непэ кыызэралохэрэм ыкӀи зэратхыхэрэм тетэу тхылъым кыидэхъагъэх.

Къушъхъэхэм ацӀлэхэр

ЯтӀонэрэ тхылъу Къэбэртэе-Бэлыкъар Республикам ишьолхыр ит къушъхъэхэм ацӀлэхэр кызыдэхъагъэри зытхыгъэр П. Рототаевыр ары. Ащ апэу ыгъэхъазырыгъэгъэ тхылъыр кыытедзаплэу «Эльбрус» зыфилорэм 1969-рэ илъэсым кыидигъэкӀыгъагъ, нэужым зыкӀи кыдагъэкӀыжыыгъэп. Котляров зэшъхъэгъусэхэм тхылъым ипзублэ кыыщало илъэс 45-кӀэ узэкӀлэлэбэжыымэ кытырадзэгъэгъэ тхылъхэр ав-

торым илъэс 30-м кыыклоцӀ къушъхъэчӀэс цыфхэм залуыгъакӀээз кыуыгъоигъэгъэ къэбархэм зэратыхыгъэхэр. ШӀэныгъэлэжъхэу Кавказым итарихъ зэзыгъашӀэщтыгъэхэм адэгъушылагъ, тхыгъэхэу ыкӀи гушыӀальэу шылагъэхэр кызыфигъэ-федагъэх. КъушъхъацӀлэхэм ямызакъоу къушъхъэу кыызте-гушыӀлэхэрэм ялӀэгагъэ зыфэ-дизыр, узэрякӀолӀэщт шыкӀлэр, ахэм адэкӀолягъэхэм ацӀлэхэр, нэмыкӀхэри кыетхыхъэх.

Къушъхъэчэпэ чыӀлэхэр

«Кавказым икыушъхъэчэпэ чыӀлэхэр» затхыгагъэр я 18 — 19-рэ лӀэшлэгъухэр ары. Авторыр зэляшлэрэ путешественник, шӀэныгъэлэжъ, журналист, Кавказым бэрэ къэ-кӀуагъ ыкӀи шылагъ. Ар Джон Фредерик Баддели ары. 1854-рэ илъэсым къэхъугъ, Кавказыр шлұ ыльэгъуштыгъ, къа-кӀо къэс ыльэгъурэр, зыдэгъушыӀлэхэрэр, кӀэу зэригъашӀлэхэрэр идневник дитхэщтыгъэх. Ахэр зэкӀэ зэхэубытагъэхэу ыкӀи шэлпхэ гъэнэфагъэм ипыхъуэ 1940-рэ илъэсым Лон-

дон дэт тхылъ тедзаплэу «Оксфорд юниверсити пресс» зыфилорэм томитлұ хъоу кыыщыдигъэкӀыгъагъэх.

КыдагъэкӀыжыыгъэ тхылъыкӀэм Джон Фредерик Баддели итхыгъэхэм ащыщхэр урысыбзэкӀэ Москва щыпсэурэ юристэу Глашев Ахъмэт зэри-дзэкӀыжыыгъэхэу кыидэхъагъэх. Осетиенмрэ Бэлыкъарымрэ афэгъэхыгъэ къэбархэу 1902-рэ илъэсым ахэр кыизекӀухъэхэм авторым кыуыгъоигъагъэхэри тхылъым дэбгъотэщтых.

Тимуррэ Кавказымрэ

Зэрэдунаеу щызэляшлэрэ Тимур, ащ Тимур лъащэкӀи еджэщтыгъэх, европейцэхэм Тамерлан ралӀоштыгъ, Темеыр Кавказыми къэсыгъагъ, лъэу щигъэчъагъэр егъэшлэрэ лыпс лъэужжэу кыыщигъэнагъ. ТехэкӀо жъалымыр Къэбэртэе-Бэлыкъарым щыхъушлагъ. «Ижырэ лъэхъаным кыыщегъэжъагъэу я 18-рэ лӀэшлэгъум ыкӀэ нэс лъэпкъ зэфэшъафхэу Темеыр Кавказым щыпсэуштыгъэхэм ятарихъ» зыфилорэ тхыгъэм кыызэрэщилорэмкӀэ, 1395-рэ илъэсым Тимур Пшызэ лұшьокӀэ зигъээзгъагъ. Анахъэу зэ-лұуыбыты шлоигъуагъэр джырэ лъэхъаным Къэрэщэе-Щэрджэсыр зыщыпсэурэ чыгу шольпырыр ары. Лъэпкъ псаухэм япащэхэм ар апэуцу-жыыгъ ыкӀи атекӀуагъ. Тимур гъусэхэр илэхэу, чыгхэр къушъхъэм щыариггъэупкӀыхэзэ гъогу аригъэшли, «Эльбрус дэкӀоегъагъ».

Тимур иукӀэкӀо купхэм бэрэ къушъхъэчӀэхэр къапэгъокӀыгъэх, пхъашэуи къапэуцужыыгъэх, ау япчъагъэкӀи якъа-рыуки ахэр зэбгъэпшэнхэу щытыгъэп.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым щыпсэухэрэми Тимур ицыфхэр атебэнэгъагъэх. Къапэлъэшы-жыынхэу амал зимылэ чыплэ-рысхэр къушъхъэм хэхъажы-щтыгъэх, ау пыир кызырэы-кӀошт лъагъохэм мыжъошхо-хэр къушъхъэтхыхэм къара-дзыыхъэзэ зэпагъэлыщтыгъэх. Тимур псэупӀэ пчъагъэ ари-гъэгъэстыгъ ыкӀи цыфыбэ аригъэукыгъ. Нэужым Къэбэртэе-Бэлыкъарыр джы зытес чыплэм шыӀэгъэ пытэплитлұ аригъэкъутагъ.

А пстэур кыызщыхъугъэ чыплӀэхэмрэ уахътэмрэ зэшъхъэгъусэ Котляровхэр къатегушыӀэх.

«Тимур Кавказым зыщӀлэм» зыфилорэ повестэу 1938-рэ илъэсым археологэу, этнографэу, тарихълэжъэу ыкӀи кавказоведэу А. Н. Тарасовым ытхыгъэм щыц пычыгъохэри тхылъым кыидэхъагъэх.

«Кавказыр. Къамыугупшысыгъэ тарихъ» зыфилорэ се-рием икыидэгъэкӀын тапӀэкӀэ джыри лъагъэкӀотэщт.

Къэзыгъэхъазырыгъэр ШЪАУКЪО Аслангуащ.

АБРЭДЖ Сафият

Дэнэф цыкӀлұм исыхъат

(Пшысэ-хъугъэ-шлагъ)

Дэнэф цыкӀлұм исыхъат
Фиусыгъэр Гукъэлат.
Хъурэшху ар. Столым тет.
Цыкъ-цыкъ-цыкъыр иорэд.

Ау сыхъатым ыгу егъугъ:
— лоф тӀэкӀлұ пшлагъэмэ, икыугъ!
Чэци мафи, хэт ифед,
Лъэкъо цыкӀлұхэмэ уатет.

Зыбгъэпсэфмэ утхъэжыын,
Чэфэу лофым пыбдзэжыын.
Ордэ дахэр хэзгъэнэн,
Ащ уедэлұзэ учыен!

Зыгъэпсэфба, сисыхъат,
О пфיקъуштыр зы сыхъат.
Упшыпагъ джы, гъэнэфагъэ, —
Джауштэу рилұи, лэ щифагъ. —

Сыолпэлұ — зыушъэф.
Уилоф пӀэки зыгъэпсэф.

— Цыкъ-цыкъ, — ело исыхъат, —
Силоф сшӀэмэ, сырэхъат!

Сыкъэуцумэ сыкъутэщт.
Шъори лоф шъухэзгъэфэщт...
КӀо нэфынэмэ — нэфын,
Уахътэр тауштэу зэхэлпфын?

Сыхъат пчъагъэр зэрэхъугъэр
Хэт джы тэфэу кышъуиолон,
Сышъухэмытмэ, гъэнэфагъэ,
ШъуищылакӀэ зэщыкъон...

«Цыкъ-цыкъ, сломэ, сырэхъат.
— Кыисфэгъэгъуба, сисыхъат!
— Цыкъ-цыкъ-цыкъ, си Дэнэф
цыкӀлұ,
Ошлэ джы о сишъэф цыкӀлұ...

Сыхъат лұшыр столым тет.
Цыкъ-цыкъ-цыкъыр иорэд.

Непэ тихэгъэгү имызакъоу зэрэ-дунаеуи гуцылэу «терроризмэр» ажэ дэмыклэу, ащ кыкырэ хьал-балыкъ-ми цыф гупшысэр кымытлупщэу гухэкI хьылэмэ ахидзэу, зэпымыоу къэбар-лэыгъэлэс амалхэми, цыф жьугъэми якъэбар хэль зэпыт. Ащ пае ар зилэужыгъор, кызыпкырыкырэ, зытехуьхэр игъэкIотыгъэу зэхэфы-мэ, нахь ебэныгъошлэу хьунэу теплы. Алоба: «Узым уебэныным пае ар кызыхэкIырэ, зэпхыгъэр, лъапсэу фэхьурэр пшIэн пае».

АщкIэ ишIогъэшхо кызыэрэкIоштым уеджэнджэшыжыныу цытэп бэмышIэу Къэзэнэ Хьамзэт икьэлэмынэ кыпы-кыгъэ тхылгъэу ыкIи Германиям кы-щыхауыгъэу «Дилетантым игупшы-сэхэр» цIэу зыфишыгъэр. Ау ухэмы-укъоным пае пэшлорыгъэшъэу къэ-луагъэмэ хьушт: «дилетантыр» ежэ авторым зыфыхьыжъэ ироничнэу кьелo нахь, ащ ар еплIолэн плъэкIыхэнэп шIэныгъэ куу зэфэшъхьафыбэу Iэклэ-лымкIи, философскэ гупшысэ куухэу фактхэр зэрэзерищхэрэмкIи, изэфэ-хьысыжэ игъэкIотыгъэхэмкIи. Лы гъэ-сэгъэшху Хьамзэт ыкIи ухигъэлъыхь-хьанэу Iуш, губзыгъ. ШIэныгъэлэжы-шхоу философии шIэныгъэхэмкIэ док-торым профессорэу МыекIопэ техно-логическэ университетым ильэс пчъагъэ хьугъэу Iоф щешIэ. Ащ къашъжыфэкIи Налчык дэт университетым ильэсы-бэрэ цылэжыагъ шытху пылэу. Тхыл пчъагы статишI пчъагы кыдигъэ-кыгъэхэ. Тэ зигугу кьэтшырэ тхылтым цIэ шъхалэу иIэм ычIэгъкIэ кIэтхэгъэ цIэ тедзэхэу «терроризм», «исла-мизм», «недружественные народы», «женщины» зыфиохэрэм тхылъыр кызытегушылэштхэм нэлэуасэ уафашы ыкIи непэкIэ ащ тищIэныгъэ епхыгъэ шьыпкъэу мэхьанэу куу зэряIэм гу-лыуагъатэ. Сыдигуи сигъатхэу ащ итхыгъэхэм сяджэ. СылуIэнэу, сшъхэ-кIэ сшIэнэу зэрэхьугъэр инэу сигуа-пэ, нэлэуасэ сыфэзышыгъагъэр ащ икьоджэгъоу ыкIи сэ синьбджэгугъэу, зэлъашIэрэ поэтэу Къуекъо Налбый ары.

Ащыгъум истатъя горэу кыситыгъа-гъэм сигуапэу седжэгъагъ, ситхыгъэ горэми ар щызгъэфедэгъагъ, шыщ чыплэхэр Iэубытыплэ сшыхэзэ. Джы сыкызытегушылэу тхылъыр фактхэмкIэ, зэгъэпшэнхэмкIэ, зэфэхьысыжхэмкIэ ушъагъэ, гурылогъошлэу тхыгъэ. Къызте-гушылэрэм гъэбылгыгъэ-чIэухьумагъэ фимышIэу шъхэихыгъэу ишIошI, иеп-лыкIэ къарелуалIэ. АхэмкIэ авторым лыгъэу, шьыпкъэныгъэу, зэфагъэу хэлхэр зэхэошIэх, угу ещэфы. Тхылтым зы шIогъэшхо хэль: Къурланым нэлэ-сэныгъэ горэ нэмыIэми физилэ зышIо-игъэхэмкIэ Iэубытыплэ шIагъэ. ЗэкIэмкIи Къурланым исури 114-рэ мыщ кыщы-тыгъ комментариэ шIагъохэр ягъусэ-хэу. Ор-орэу узынэмысышъуштмэ, гурылогъошлэу кыпфэмыхьуштмэ ямэ-хьанэ упкIапкIыгъэу пшъхэ кыралъ-хэ, ежэ ахэм япхыгъэ шIэныгъабэмэ хэшлыкI ин зэрафырилэм кыыхэкIэу. ТищIэныгъэ епхыгъэ шьыпкъэу гъэп-сыгъэ мы тхылъыр, непэ анахь ты-зыгъэпэрэ упчIабэмэ яджэуап дэогуатэ. ЫпшъэкIэ кызыэрэщытIуагъэу, нэбгы-рабэмкIэ — къэралыгъо чиновникхэ-ри зэрахэтыжхэу, депутатхэмкIи Къэ-ралыгъо Думэм нэсыжъэу шлуагъэ кы-тынэу цыт.

Апэ къыщедгъэжъэн гуцылэу «тер-роризмэм» кыкыIрэм, кызыщжежъагъэм, зэхьокIыныгъэу фэхьугъэхэм, имэхьанэ, иебэнын зэпытыгъэм... ар кызыхэкIэу непэ алъытэрэмэ шьыпкъэныгъэу ахэ-лым, ахэмылым... ушъхьагъоу ащ фэхьурэм, ебэныкIэ фэхьуштмэ ащыщ-хэмкIэ.

Гуцылэу «терроризмэр» латин гуцылэу «terror» кыптекIыгъ, кыкыIрэр — щтэн, шынагъо, щынэгъошху. Террористхэм мурадэу зэрахьэрэм идееу халъхэ-рэр — а зэрахьэрэ IофхэмкIэ цыфхэр лъэшэу агъэщынэхэзэ, ежмэ яшIо-гъоныгъэхэр кызыдагъэхьунхэр ары.

Терроризмэр непэ къежъагъэу цы-тэп. Ащ лъэпсэ куухэри илэх. Шьып-къэ, ежэ терминыр бэшлагъэп зыщылэ хьугъэр, ау гъэштэн зекIуакIэр бэшлагъэ загъэфедэрэр. Ащ фэдэ шысэхэр Библиеми хэбгъотэштых. Хьамзэт кызы-рилоу, нэбгырэ зырызмэ зэрахьэхэу, ау апэрэ террористическэ организа-циер римлянмэ аубытыгъэгъэ Иуде-

альытэ, «Ветхий Заветми» мызэу-мытIоу ар кыщелo.

ПшIэным пай: «сионизмэм» джы кызынэсыгъэми политическэ осэ икьу ыгъотыгъэп зэкIэми яеплыкIэ зэте-фэу. Зымэ ащ шлуагъэ пылэу алъы-тэ лъэпкъмэ, хэгъэгумэ шъхьафит зашлыжынымкIэ, нэмыкIмэ ахэр цыфмэ яфитыныгъэхэмкIэ, ямэхьанэкIэ зыго-щыхэу, зиягъэ къэкIорэ течениеу алъы-тэ. Ащ фэдэ епллыкIэ зилэр, фашиз-мэм ар фэзыгъадэрэр нахьыб.

ООН-м зэхэсыгъоу шыкIуагъэм «си-онизмэм» фэгъэхьыгъэу шэклогъум и 10-м 1975-рэ ильэсым ирешолюции ар щаумысыгъ. Ау сионистмэ ятерактмэ

зэрэщытыгъэ шьыпкъэр ары. Гъэзе-тым, нэмыкIыбэми яеплыкIэкIэ зэрэ-хьурэр терроризмэм фэцагъэхэр Къурланым, ар апэу кызыэрэжъагъэм пэблагъэ зыфэзышыгъэхэу, Къурланыр анахь изышылыкIыгъэхэу ащ анахь фэ-цагъэхэр арых. Ащ Iофыр зэрэтемы-тыр сури 114-рэ зэдзэкIыгъэхэу, чыплэ кьинхэри игъэкIотыгъэу кызыэхифхэ-зэ, Хьамзэт итхылъ кыщетхы (н.36). Ахэм ащыщэу зы сатыр закъо горэ-ми кыIорэп нэмыкI диным итхэр уукIынхэ фаеу. Лажъэ зимылэу уукIынэу зыуж уихьэрэм кыпфигъэгъуштэп.

Чэчэнмэ тхьамыкIэгъуабэ ащкIэ къа-хьулагъ апэрэ чэчэн заомкIи (1994-рэ

Аралуаллэрэмрэ зэрэщытымрэ

им джырэ Израиль тиэрэ иапэрэ лIэ-шIэгъуу шызэхэцагъэу ары зэрагъэу-нэфырэр. Пшъэрылэу зыфагъэуцужы-щыгъэр тегахIохэр агъаштэхэзэ, ара-шылIэрэ мыхъо-мышIэхэмкIэ яхэ-гъэгъу шъхьафит ашлыжыныр арыгъэ. Арышъ, апэу ар (терроризмэр) къэ-зыугупшысыгъэр джуртхэр (еврейхэр) арых ыкIи джы кызынэсыгъэми ахэм ар игъэкIотыгъэу агъэфедэзэ кырэкIох — шъуепл Палестинэм рашыхьэрэм игъорыгъоу.

Ахэм ауж етIанэ нэмыкI лъэпкъ-хэми, хэбзэ-хэгъэгъу политикэм нэсы-жъэу, ар агъэфедэ хьугъэ. Гуцылэм пае, терроризмэм икьутамэу, изы шъуа-шэу хьугъэ пиратствэр (бэрэ къэра-лыгъор зыготэу хьуштыгъэр). Фран-цуз революциеу 1793 — 1794-рэ ильэ-схэм ялэхьанэ цыфхэр жьугъэу зэра-гъэкIодыгъэр — ари терроризмэм хэл-пытэн фаеу еIо авторым. Анархист-хэмрэ эсерхэмрэ я XIX-рэ лIэшIэгъум Урысыем чиновникхэр зэрэцаукIышты-гъэхэри ащ фэд.

Ау кьэлэгъэн фае, Къэзэнэ Хьам-зэт зэрилытэу, непэрэ терроризмэр ыпэкIэ шылагъэм лъэшэу текIы. Ар тинепэрэ шылакIэ нахь епхыгъэу хьугъэ, нахь шынагъу бэкIэ. Арышъ, нэмыкI еклIолакIэхэри фэпшынхэ фаеу мэхьу. ШыIэныгъэм кызыэригъэлыагъорэмкIэ, непэрэ терроризмэр кызыщжежъэрэ я XX-рэ лIэшIэгъум ыгузэгухэр арых. А лъэхьаным КъокIыплэ Благъэмрэ Европэмрэ лъэшэу агъэкIэзэзыщыгъэх террористическэ актхэм ыкIи ар зэп-хыгъагъэр еврейскэ сионистскэ орга-низациеухэу терактхэр зышлыштыгъэхэр ары. Гухэлъэу ялагъэр Палестинеи ичIыналъэ кызылэклагъэхьанышъ, лъэпкъ еврейскэ къэралыгъо щагъэпсынэу ары. Джы непи а шыкIэ-гъэпсыкIэм чыплэ илэ зэпыт хэбзэ политикэ ар Изра-иль ышыгъэу, ащкIэ США-ми кыды-ригъаштэу.

Ащ епхыгъэу джыри зы терминыкIэ игугу кьэтшымэ лые хьуштэп. Ар «сионизмэр» ары. Ари политическэ амалэу я XIX-рэ лIэшIэгъум ыкIэхэм адэжъ шыIэ хьугъэ (еврейскэ орга-низациер), кызытекIыгъэр — къушъ-хъэу Сион, иудаизмэм кызыэрилорэмкIэ, Моисей Тхьэм зыщылукIи зыщыдэгъ-щылагъэр. «Сионизмэм» мэхьанэ купкIэу кIоцIылыр зэкIэ еврееу шыIэр Па-лестинэм кырацэллэжынышъ, ежэ-хэм яунэе джурт къэралыгъо ащ щагъэ-псыныр ары. Сыда Iломэ Палести-нэр ежмэ Тхьэм къаритыгъэу, яеу

ащ пае къащыкIэрэп, непи ахэм ахэхьо. УФ-м хабзэу ыштагъэхэми аумы-сы «сионизмэр».

Тинепэрэ шылакIэ терроризмэм му-радэу зыщыфигъэуцужырэр зэшIопхын фэе шьыпкъэу къэуцурэ Iофыгъомэ обществэм гу лъаригъэтэныр ары.

«ТерроризмэмкIэ непэ США-м кIэхьан кьэралыгъо шыIэп. Тыгу кьэдгъэкIыжын Америкэм ижыкIэ исыгъэ индейцэ-хэу миллион пчъагъэ зэрэцаукIыгъэр. Ащ нэмыкIэу ятIонэрэ дунэе зэо ужым американцэхэр дзэ кIуачIэкIэ къэра-лыгъо 18-мэ арыхьагъэх ежхэм яIофыгъохэр зэшIуахынхэм паекIэ» (н.18).

Тэ тилэхьанэ ехьылагъэу Хьам-зэт кьыIоу кыыхэдгъэщымэ хьункIэ тэри тлытэрэу — демократическэ ка-питализмэр кызыкIуагъэм кыщегъэ-жъагъэу мылкъурэ фитыныгъэрэ къа-зытырэ IэнатIэмэ ягошын епхыгъэу терроризмэр зыфэдэр тфэмыхьукIэ итшылыкIыгъ.

Ар ауштэу цыт пэтзэ, гухэкIмэ анахь гухэкIыжыр тихэгъэгукIэ непэ терроризмэм, террористхэм ягугъу къашы зыхьукIэ, анахьэу къэбар-лыгъэлэс амалхэми хэбзэ IофышIэшхо зырызхэми ар нахьыбэ дэдэмкIэ Кав-казым щыпсэурэ цыф лъэпкъ закъо-мэ зэрапхырэ ары. «Люди кав-казской национальности» алозэ аушъ-хьакIух, ащ фэдэ цыф лъэпкъ шыIэм фэдэу. Шьыпкъэ, чэчэнмэ, дагестан-цэмэ ащ фэдэ зекIуакIэхэр къаха-фэхэу мэхьу, ау ахэм язакъуа, гъэ-унэфыгъэни фаеба апэрапшIэу ар кызыхэкIырэри. А шыкIэм лъапсэу фэхьурэм изэхэфын арба кызыщэб-гъэжъэн фаер террористхэм уябэны-ныр?! Цыф лъэпкъ псаур террорист хьун ылъэкIыштэп. «Терроризмэм цыф лъэпкъ гъэнэфагъэ илэп» аIо.

Официальнэ прессэм (Хьамзэт зэ-рилъытэу) — «Урысые гъэзетым» (31. 12. 2013) кыпхырэм кыпкырыкIы-зэ, терроризмэм иебэнын хьылъэ кьэзы-шыхэу ащ зыцIэ кыырилохэрэр кып-чыыхэмэ фактхэмкIэ зэпэкIыгъэкIэхэзэ, ахэм аралуаллэрэм лъапсэ зэрямыIэр кьеушыхьаты.

ТерроризмэмкIэ анахь лъапсэ зилэу гъэзетым ылытэрэр радикальнэ ис-лъамыр аруу еIошъ, Хьамзэт охъта-би, кIочIаби тыригъэкIуадэзэ ары кыупкIапкIырэ. Апэ «радикальнэм» кыкIырэ кызыэхэфы: ар — быс-лымэн шIэныгъэр кызыщжежъэрэ, ыужым зэхьокIыныгъэхэр фамышIэхэзэ

ильэс), ятIонэрэмкIи (1999-рэ ильэс), Ельциным арилуагъэр ашIошъ зэрэхьу-гъэм рыпшынагъэх, Грачевым фэдэ дзэпашэмэ нэбгырэ минипшI пчъагъэ бгъуитIумкIи атеклодагъ, чэчэни, урыси унэгъо мин пчъагъэмэ ащымыгъушэ-жын тхьамыклагъо аралъхьагъ... Офи-циальнэ статистикэмкIэ мызэолIэу, гражданскэу нэбгырэ минишъэ фэдиз: ау, шьыпкъэм тетмэ, бэкIэ ащ нахьыби хэклодагъ а заом.

КъэтэшIэжыба тэри телевизорымкIэ къагъэлыагъоштыгъэр, дзэклIолмэ «за-чисткэхэр» зэрашыштыгъэ шыкIэр.

Хьамзэти еумысы терроризмэр, лажъэ зимылэ цыфыр уукIыныр зыми шы-мышэу елытэ. Ар Къурланым зыкIи зэремыпхыгъэр кьегъэлыагъо, цыфым акыл, гукIэгъу илэхэу зэрэпсэун, заом зыщыбдзыен зэрэфаер. ЗэокIэгъэстмэ Къурланыр тельхьапIэ зэрашырэ зэрэ-рэмьтэрэзыхэр кьелуатэ. Дэгъу бзэджэ-шIагъэ зилэхэр зэрагъэпшынежхэрэр зыкIэ, ау ащ нэмыкI горэхэми уягупшы-сэн фаекIэ енэгугъагъ. Мары Хьам-зэти ыIорэр: «Бандитхэр уукIышт кьоды-ем укышъэуцукIэ хьуштэп, къахэ-хьожэ зэпытышъ ахэм япчъагъэ: ищы-кIэгъэ шьыпкъэр — ар кызыыхэкIырэ, лъапсэу ащ илэр зэбгъэшIэнышъ, зытехуьхэхэрэр, кызыпкырыкIхэрэр бгъэкIодынхэ фае», — еIо (н.22). Ар тэрэз ыкIи.

Узтегушылэрэм хэшлыкI ин фыуиIэн фае, уишIошI кьодыеу икьоу умыгъэ-унэфыгъэр шьыпкъэм ишьыпкъэжыкIэ цыфхэм ахэуутхындзэ хьуштэп ужур-налистми, ушIэныгъэлэжыми. Ащ фэдэ шыкIэм (пIыым) обществэм зэрарышхо кыфехьы.

Обществэм изыкIыныгъэщтым, зэгу-рыложэ хэлпыным ихэгъэгъу шлу ыльэ-гъуным, хэти ыльэкIыштымкIэ фэлэ-жъэным ыгукIи ышъхьэкIи пылын фае. ЗэошIмэ уапэуцужынын фае. Хэтрэ лъэпкъи лъытэныгъэ фэпшын фае, о уилъэпкъ шлу зэрэплэгъурэм дакIоу. Ащ хэгъэгур нахь ыгъэпытэшт.

Джащ фэдэ гупшысэ куухэр уегъэ-шых Къэзэнэ Хьамзэт итхылъ. Мы-тэрэз, хэукъоныгъэ епллыкIэу журналист зырызхэми шIэныгъэлэжэ горэхэми обществэм хаутхындзагъэмэ ащыщы-бэми язэхэфынкIэ Iэпылэгъушлу кыт-фэхьу авторыр. Зыгорэмэ аралуаллэрэм-рэ зэрэщыт шьыпкъэмрэ язэтекиныгъэ нэрылэгъу кытфишыгъ.

Балорэ джащ фэдэ тхылъхэр кы-тIэкигъахэхэхэзэ ышымэ Хьамзэт, ишлуа-гъэ кытыгъэкIышт, тэри тыфэрэзэшт.

МЭХЬОШ Русьлан.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Администрацие, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм Ioф ащызышIэнэу зэзэгъыныгъэ адзэшылыгъэхэр лэжъэнхэу нэмыкI чIыплэ зыкIожьхэкIэ хъарджэу ашыгъэхэм къазэрафарагъэгъэзэжьырэ ШыкIэм ехыIлагъ

Урысые Федерацием IoфшIэнымкIэ и Кодекс ия 169-рэ статья диштэу **унашъо сэшIы:**
1. Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Администрацие, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм Ioф ащызышIэнэу зэзэгъыныгъэ адзэшылыгъэхэр лэжъэнхэу нэмыкI чIыплэ зыкIожьхэкIэ хъар-

джэу ашыгъэхэм къазэрафарагъэгъэзэжьышт ШыкIэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
2. Мы Указым игъэцэкIэнкIэ ахъцэу агъэфедэщтыр Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Администрацие, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо къулыкъухэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIыгъын пае Адыгэ

Республикэм иреспубликэ бюджет къыщидэлъытэгъэ мылькум къыхагъэкIынэу гъэнэфэгъэнэу.
3. Официальнэу къызыхаутырэ нэуж мэфи 10 зытешIэкIэ мы Указым кIуачIэ иIэ мэхъу.
Адыгэ Республикэм и Лышъхьэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 26-рэ, 2014-рэ илъэс N 140

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Экономикэ IoфшIэн лъэпкъхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IoфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэIорышIапIэ къыфэIорышIэхэрэм яIoфышIэхэм лэжъапкIэ зэраратырэм ехыIлэгъэ Положением зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**
1. Экономикэ IoфшIэн лъэпкъхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IoфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэIорышIапIэ къыфэIорышIэхэрэм яIoфышIэхэм лэжъапкIэ зэраратырэм ехыIлэгъэ Положение Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2009-рэ илъэсым мэкъуогъум и 1-м ышIыгъэ унашъоу N 116-р зытетэу «Экономикэ IoфшIэн лъэпкъхэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм IoфшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо къулыкъум и ГъэIорышIапIэ къыфэIорышIэхэрэм яIoфышIэхэм лэжъапкIэ ятыгъэным ехыIлагъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2009, N 6; 2011, N 7; 2012, N 9; 2013, N 6, 9; 2014, N 6,9) мыщ фэдэ зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэу:
1) я II-рэ разделым иа 1.1-рэ пункт хэт таблицэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу;

* Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ илъэсым Ioныгъом и 25-м ышIыгъэ унашъоу N 204-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2012, N 9) диштэу 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым Ioныгъом и 20-м ышIыгъэ унашъоу N 216-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 9) диштэу 2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым Ioныгъом и 1-м ышIыгъэ унашъоу N 200-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным

ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 9) диштэу 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу зэрахэхъуагъэр къыдалъытэзэ оклад анахь цыкIухэр къагъэлъэгъуагъэх.»;
2) я III-рэ разделым иа 1.1-рэ пункт хэт таблицэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу;

ликэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2013, N 9) диштэу 2013-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым Ioныгъом и 1-м ышIыгъэ унашъоу N 200-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным

Квалификацие лъэгаплэр	Оклад анахь цыкIур (сомэ) (*)
Профессиональнэ квалификацие купэу «Рабочэ сэнэхъатхэу апэрэ лъэгаплэм хахъэхэрэр»	
А 1-рэ квалификацие лъэгаплэр	3316
Я 2-рэ квалификацие лъэгаплэр	3502
Профессиональнэ квалификацие купэу «Рабочэ сэнэхъатхэу ятIонэрэ лъэгаплэм хахъэхэрэр»	
А 1-рэ квалификацие лъэгаплэр	3753

* Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ илъэсым Ioныгъом и 25-м ышIыгъэ унашъоу N 204-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2012, N 9) диштэу 2012-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илъэсым Ioныгъом и 20-м ышIыгъэ унашъоу N 216-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яIoфышIэхэм яокладхэмрэ ялэжъапкIэрэ ахэгъэхьогъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Респуб-

ехыIлагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2014, N 9) диштэу 2014-рэ илъэсым чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжьагъэу зэрахэхъуагъэр къыдалъытэзэ оклад анахь цыкIухэр къагъэлъэгъуагъэх.
2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 29-рэ, 2014-рэ илъэс N 316

Квалификацие лъэгаплэр	Оклад анахь цыкIур (сомэ) (*)
КъулыкъушIэ IэнатIэхэу ящэнэрэ лъэгаплэм хахъэхэрэр	
А 1-рэ квалификацие лъэгаплэр	4504
Я 2-рэ квалификацие лъэгаплэр	4753
Я 3-рэ квалификацие лъэгаплэр	5067
Я 4-рэ квалификацие лъэгаплэр	5380
КъулыкъушIэ IэнатIэхэу я 4-рэ лъэгаплэм хахъэхэрэр	
А 1-рэ квалификацие лъэгаплэр	5817

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Транспортым изытет зэрауплэкIурэм пае 2015-рэ илъэсым анахьыбэ дэдэмкIи уасэу атын альэкIыщтым ехыIлагъ

2011-рэ илъэсым бэдзэогъум и 1-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 170-р зытетэу «Техникэм изытет зэрауплэкIурэм ыкIи Урысые Федерацием изаконодательнэ акт зауIэмэ зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм яхыIлагъ» зыфиIорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**
1. Транспортым изытет зэрауплэкIурэм пае 2015-рэ илъэсым анахьыбэ дэдэмкIи уасэу атын альэкIыщтыр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПIЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 30, 2014-рэ илъэс N 322

Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ифэныкъоныгъэхэм апае товархэр къэщэфыгъэнхэмкIэ, IoфшIэнхэр, фэIo-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ ведомствэ уплэкIунхэр зэрэзэхыщэрэм и Регламент ухэсыгъэным ехыIлагъ

2013-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 5-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 44-р зытетэу «Къэралыгъо, муниципальнэ фэныкъоныгъэхэм апае товархэм якъэщэфынкIэ, IoфшIэнхэм, фэIo-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ контракт системэр зэрагъэфедэрэм ехыIлагъ» зыфиIорэм ия 100-рэ статья, Адыгэ Республикэм ифэныкъоныгъэхэм апае товархэр къэщэфыгъэнхэмкIэ, IoфшIэнхэр, фэIo-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ ведомствэ уплэкIунхэр зэрэзэхыщэрэ ШыкIэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2014-рэ илъэсым мэзаем и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 40-р зытетымкIэ аухэсыгъэм ия 6-рэ пункт адиштэу **унашъо сэшIы:**
1. Адыгэ Республикэм ифэныкъоныгъэхэм апае товархэр къэщэфыгъэнхэмкIэ, IoфшIэнхэр, фэIo-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ ведомствэ уплэкIунхэр зэрэзэхыщэрэм и Регламент гуадзэм диштэу ухэсыгъэнэу.
2. Адыгэ Республикэм ифэныкъоныгъэхэм апае товархэр къэщэфыгъэнхэмкIэ, IoфшIэнхэр, фэIo-фашIэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ IoфшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ичIыплэ къулыкъухэм, Адыгэ

Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ къыфэIорышIэрэ къэралыгъо бюджет, автоном, казеннэ учреждениехэм ведомствэ уплэкIунхэр ащызэхэщэгъэнхэмкIэ полномочиехэр Контракт къулыкъум иIoфышIэхэм афэгъээзэгъэнэу.
3. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ иминистрэ игуадзэу М. Ч. Хъэпаир лъыплъэнэу.
4. ЗыкIэтхэхэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу ыкIи 2014-рэ илъэсым гъэтхапэм и 1-м къыщегъэжьагъэу правэм ылъэныкъокIэ азыфагу иль хъугъэ зэфыщытыкIэхэм альэлэсы. Ащ къыхиубытэхэрэп Регламентым ия 5-рэ пункт ия 3-рэ подпунктэу 2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу кIуачIэ зилэ хъуштыр, Регламентым ия 5-рэ пункт ия 2-рэ, ия 5-рэ, ия 6-рэ подпунктхэу 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу кIуачIэ зилэ хъуштыр, Регламентым ия 8-рэ пунктэу 2017-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу кIуачIэ зилэ хъуштыр.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ, тыгъэгъазэм и 31-рэ, 2014-рэ илъэс N 385

◆ ГАНДБОЛ

Мыекъуапэ щызэдешлэх

Урысыем гандбонымкIэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ кIэлэеджэкIо командэхэм язэIукIэгъухэр Астрахань, Волгоград, Мыекъуапэ ащэкIох. 2000-рэ ильэсым къэхугъэ пшъашъэхэр щылэ мазэм и 28-м — мэзаем и 2-м зэдешлэхтх.

Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет, Мыекъуапэ иадминистрация спортымкIэ икомитет, Мыекъуапэ икIэлэцIыкIу-ныбжьыкIэ спорт еджапIэу Джэнчэтэ Султан ыцIэкIэ щытым зэнэкъокъоу тикъалэ щызэхашагъэм Краснодар икомандитIу, Ростов-на-Дону, Ижевскэ, Самарэ хэкум, Адыгеим якIэлэеджакIохэр хэлажьэх.

Зэнэкъокъум икызыэлухын фэгъэхьыгъэ зэхэхэм кыщыгушылагъэх Мыекъуапэ иадминистрация спортымкIэ икомитет ипащэу Дмитрий Щербаневыр, Джэнчэтэ Султан ильэсыбэрэ Iоф дзышлагъэу Александр Тришныр. Спортсменкэхэм зэнэкъокъур зэраублэрэм фэшI ахэр къафэгушуагъэх, гъэхьагъэхэр ашынэу къаджагъэх. Командэ-

хэм апашъхъэ искусствэм пыщагъэхэм оредхэр кышалауагъэх, щыуджыгъэх.

Творческэ объединение «Ошадэм» икупэу «Синдикэм» Кавказым щыпсэурэмэ ялэпкъ къашоохэр дахэу кыгыгъэлэгъуагъэх. Гандбоным пыщэгъэ пшъашъэхэр тиартистхэм бэрэ Iэгу афытеуагъэх. ЗэкIужьхэу зэрэфэпагъэхэр, жьыр акIэтэу кызыэрэшъуагъэхэр лъэшэу ашлогъэшлэгъоныгъ.

ЗэлукIэгъухэр

«Краснодар-2» — «Краснодар-2» — 23:24, «Лада Тольятти» — «Университет» Ижевск — 23:10, «Адыгея» Адыгэ Республикэр — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 25:24.

— ЗэлукIэгъур едгъэжъэным ыпэкIэ «Синдикэр» дахэу кытфэшъуагъ, тиспортсменкэхэм агу кыылэтыгъ, — кытылуагъ «Адыгеим» итренерэу Евгений Поповым. — Командих Мыекъуапэ щызэнэкъокъу. Апэрэ чIыпIи 4-р кыдэзыыххэрэр Урысыем икIэлэх зэнэкъокъу хэлэжьэштх. Типшъашъэхэм бэкIэ тагъэгугъэ.

«Адыгеир» «Ростов-Донум» зыдешлэм, апэрэ едзыгъор 9:10-у

аухыгъ. ЗэлукIэгъур тшIуамыхьным фэшI типшъашъэхэм язэгурылоньгъэ зыкырагъэлэтыгъ. ТиешлакIоу Ирина Мельниковар ухъумакомэ алэкIэки, «Ростов-Донум» икылапчъэ Iэгуаор дахэу зэрэидизагъэм тигъэгущуагъ.

Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Мурат, Мыекъуапэ игандбол командэу «Адыфым» итренер шъхьалэу Анатолий Скоробогатовыр зэлукIэгъухэм яплъыгъэх. А. Скоробогатовым зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, сэнаушыгъэ зыхэлъ пшъашъэхэр «Адыгеим» щешлэх. Ахэр Урысыем икомандэхэм арамьгъэблагъэхэу «Адыфым» щешлэхэ зыхьукIэ, республикэм игандбол зыкылэтыжышIт. Анна Кареевам, Инна Суслинам, Яна Усковам, Анна Игнатченкэм, нэмыкI спортсменкэ цIэрыIохэм афэдэхэр Мыекъуапэ шагъэсэнхэ альэкIышIт.

Адыгеим икомандэу зэнэкъокъум хэлажьэрэм иешлэгъухэр мафэм сыхьатыр 1-м еублэх, нэмыкIхэм язэлукIэгъухэр сыхьатыр 10-м рагъажьэх.

Сурэтхэм арытхэр: «Синдикэр» зэхэхэм кыщэшъо; «Адыгеир» «Ростов-Донум» дешлэ.

◆ ПШЭНКIЭ ГЪЭШIЭГЪОНЫ

Олимпиадэм ащытекIуагъэр

Олимпиадэ джэгунхэр 1900-рэ ильэсым Ионыгъом и 20 — 23-м апэрэу футболымкIэ зэхашагъэх.

Бельеир, Великобританиер, Франциер Париж щызэнэкъокъугъэх. Франциер Бельеим 6:2-у текIуагъ. Великобританиер 4:0-у Францием текIуи, Олимпиадэ джэгунхэм яапэрэ чемпион хъугъагъэ. Гъэшлэгъоныр зэкIэмкIи ешлэгъуи 2 нахь командэхэм зэрамыIагъэр ары.

Апэрэу зыхэлэжьагъэр

СССР хэгъэгоу тилагъэр Олимпиадэ джэгунхэм футболымкIэ захэлэжьагъэр 1952-рэ ильэсыр ары. Финляндием зэлукIэгъухэр щыклогъагъ.

Апэрэ ешлэгъум СССР-р Болгарием 2:1-у щытекIуагъ. ЯтIонэрэ зэлукIэгъур кызыэрыклоу щы-

тыгъэл. СССР-р Югославием 5:5-у дешлагъ. Такыкь 20 къэнагъэу 1:5-у тифутболистмэ ашлуахьызе, пчъагъэр 5:5 тикомандэ ышыгъагъэ. ЯтIонэрэу хэгъэгу командэхэр зызэдешлэхэм, 3:1-у Югославием текIоныгъэр кыдыхыгъ.

Апэрэ дышъэ медальхэр

Я XVI-рэ Олимпиадэ джэгунхэр 1956-рэ ильэсым Мельбурн (Австралиер) щыкIуагъэм СССР-м ихэшпыкIыгъэ командэ дышъэ медалыр кыщыхыгъ. Финалым СССР-р 1:0-у Югославием щытекIуагъ.

Лев Яшыныр, Борис Кузнецовыр, Игорь Нетто, Никита Симонян, Сергей Сальниковыр, Борис Татушыныр, нэмыкIхэри кIэлэх ешлэгъум хэлэжьэгъагъэх.

◆ БОКС

И. Ионовыр мастер хъугъэ

Дунэе шIэжъ турнирэу Андрей Андреевым фэгъэхьыгъэр боксымкIэ Краснодар щыкIуагъ. Шъольыр 22-мэ яспортсмени 150-рэ зэнэкъокъугъэх. Яонтэгъугъэхэм ялытыгъэу апэрэ чIыпIэхэр кыдэзыыхыгъэмэ «Урысыем спортымкIэ имастер» зыфиIорэ цIэр афаусыгъ.

Адыгэ Республикэм ихэшпыкIыгъэ командэхэр зышагъэхьазырэр спорт еджапIэу Кобл Зайд зипащэм боксымкIэ шагъасэхэрэр зэлукIэгъухэм ахэлэжьагъэх.

— Хэгъэгу ыкIи дунэе зэнэкъокъухэм медальхэр къащыдэзыхыгъэ спортсменхэр, сэнаушыгъэ зыхэлэхэр Краснодар щызэлукIагъэх, — кIелуатэ Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Владимир Овчинниковым. — Адыгеим иллыкIохэм ухьазырыныгъэ дэгъу къагъэлэгъуагъэу сэлъытэ.

Игорь Ионовым, килограмм 81-рэ, апэрэ чIыпIэр кыфагъэшъошагъ. Смоленскэ, Краснодар, нэмыкI къалэхэм ябоксер лъэшхэм И. Ионовыр атекIуагъ. Уры-

сыем спортымкIэ имастер ар хъугъэ. ТекIоныгъэр кыдыхынымкIэ гуетыныгъэ кызыэрэзыхыгъафэгъэм фэшI Игорь Ионовым хэушъхьафыкIыгъэ кубок кыратыгъ.

Батырбый зэшыхэу Джамболэтрэ, кг 64-рэ, Джантэмыррэ, кг 69-рэ, ящэнэрэ чIыпIэхэр къахыгъэх. Адыгеим иллыкIо спортсмени 6-мэ ащыщэу нэбгырищмэ хагъэунэфыкIырэ чIыпIэхэр кызыэрэдаыхыгъэхэр гъэхьагъэкIэ афэтэльэгъу. Тренер-кIэлэегъаджэу Владимир Овчинниковым ыгъэсэрэ ныбжьыкIэхэм тафэгушIо.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыхэшыIэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4015

Индексхэр
52161
52162
Зак. 150

Хэутыным
узчыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр

МэщIэкъо Саид

ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретары
НэпшIэкъуй
Заур